

Хмельницький національний університет

Повна назва вищого навчального закладу

Факультет інженерії, транспорту

та архітектури

Повна назва факультету

Кафедра будівництва та цивільної безпеки

Повна назва кафедри

ДИПЛОМНА РОБОТА

магістр

Освітній рівень

Галузь знань 26 – Цивільна безпека

Шифр і назва галузі знань

Спеціальність 263 – Цивільна безпека

Шифр і назва спеціальності

Спеціалізація Охорона праці (за галузями)

на тему Аудит та удосконалення системи управління охорони праці
торгівельного центру "Таврія-В"

Шифр ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ

Виконав студент 2 курса

групи ЦВБм-21-1

Керівник дипломної роботи

До захисту допускаю

Зав. кафедри _____

_____ 2022 р.

_____

Підпис дата

_____

Підпис дата

_____

Підпис дата

О.В. Гац

О.В. Романішина

Г.С. Калда

Хмельницький 2022

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інженерії, транспорту та архітектури

Кафедра будівництва та цивільної безпеки

Освітній рівень магістр

Галузь знань 26 – Цивільна безпека

Шифр і назва

Спеціальність 263 – Цивільна безпека

Шифр і назва

Спеціалізація – Охорона праці (за галузями)

Освітня програма – освітньо-професійна

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедру д.т.н., проф.

Калда Г.С.,

_____ 2022__ року

ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

Гаца Олександра Васильовича

1. Тема роботи: Аудит та удосконалення системи управління охорони праці торговельного центру "Таврія-В"

керівник роботи Романішина Ольга Валеріївна, к.т.н., доцент кафедри будівництва та цивільної безпеки

Затверджено наказом ректора університету від 1 липня 2022 р. № 87

2. Строк подання студентом роботи на кафедру 10 грудня 2022 р.

3. Вихідні дані до роботи (перелік обов'язкових документів та матеріалів, які необхідно використати): статистичні дані по стану охорони праці та пожежної безпеки у, план магазину "Таврія-В."

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які необхідно розкрити у роботі):

Загальна характеристика ТОВ «Таврія-В», Аудит з охорони праці, Аудит торговельного центру "ТАВРІЯ-В",

Удосконалення охорони праці торговельного центру «ТАВРІЯ В».

5. Перелік графічного матеріалу (із зазначенням обов'язкових креслень)

Графічний матеріал поданий на 18 слайдах: 1 – титульний слайд; 2 – мета та завдання роботи; 3 – вид діяльності магазину; 4 – структура ТЦ «Таврія-В»; 5 - Плану аудиту з охорони праці торговельного центру "ТАВРІЯ-В" складається з наступних заходів; 6 – Основні складові аудиту; 7 – таблиця перевірених документів; 8-9 – Результати анкетування працівників ТЦ «Таврія-В»; 10 – Технічне оснащення ТЦ «Таврія-В»; 11- Основні небезпечні та шкідливі виробничі фактори, які діють на працівників; 12 – Оцінка ризиків на робочих місцях; 13 - Види світододних світильників; 14 – Схема розташування світильників; 15 - Система Near Miss; 16 - Стратегія Vision Zero, або «Нульовий травматизм»; 17 - Контроль психо-фізіологічного стану працівників торговельного центру «Таврія-В» програмно-апаратним комплексом «Телемедик», 18 - Висновки

6. Дата видачі завдання на дипломну роботу вересень 2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва етапу роботи	Строк виконання етапу роботи	Примітка
1	Збір та опрацювання статистичних даних з пожежної безпеки по Хмельницькій області та на підприємстві торгівлі «Економ»	До 27.09.2022	
2	Написання 1 розділу	10.10-20.10.22	
3	Написання 2 розділу	21.10-30.10.22	
4	Написання 3 та 4 розділу	2.11-20.11.22	
5	Оформлення пояснювальної записки	21.10-5.12.22	
6	Оформлення слайдів	1.12 -17.12.22	

Студент

_____ Підпис

Керівник роботи

_____ Підпис

Гаца О.В.

Ініціали, прізвище

Романішина О.В.

Ініціали, прізвище

АНОТАЦІЯ

Дипломної роботи
студента групи ЦВБм-21-1 Гаца Олександра Васильовича

Керівник: к.т.н., доц. кафедри будівництва та цивільної безпеки Романішина Ольга Валеріївна

Рецензент: к.т.н., доцент кафедри трибології автомобілів та матеріалознавства Бабак Олег Петрови

Кафедра будівництва та цивільної безпеки

Тема: Аудит та удосконалення системи управління охороною праці торговельного центру "Таврія-В".

Розрахунково-пояснювальна записка на 85 аркушах

Перелік графічного матеріалу

Графічний матеріал поданий на 18слайдах: 1 – титульний слайд; 2 – мета та завдання роботи; 3 – вид діяльності магазину; 4 – структура ТЦ «Таврія-В» 5 - Плану аудиту з охорони праці торговельного центру "ТАВРІЯ-В" складається з наступних заходів; 6 – Основні складові аудиту; 7 – таблиця перевірених документів; 8-9 – Результати анкетування працівників ТЦ «Таврія-В»; 10 – Технічне оснащення ТЦ «Таврія-В»; 11- Основні небезпечні та шкідливі виробничі фактори, які діють на працівників; 12 – Оцінка ризиків на робочих місцях; 13 - Види світлодіодних світильників; 14 – Схема розташування світильників; 15 - Система Near Miss; 16 - Стратегія Vision Zero, або «Нульовий травматизм»; 17 -Контроль психо-фізіологічного стану працівників торговельного центру «Таврія-В» програмно-апаратним комплексом «Телемедик», 18 – Висновки

Стислий зміст роботи та висновки

У роботі проведено аудиту охорони праці в торговельному центрі «ТАВРІЯ-В» було встановлено недоліки та незначні порушення з охорони праці, проаналізовано травматизм та ризики небезпечних ситуацій. Спроектовано нову систему штучного освітлення торговельного залу. Розроблено пропозиції з використання програмно-апаратного комплексу «Телемедик», що дасть можливість на початку робочої зміни виявити відхилення в стані здоров'я працівників та впровадження на підприємстві програм Near Miss та «Нульовий травматизм».

Рік виконання роботи – 2022

Студент

Гац О.В.

ЗМІСТ

с.

Вступ.....	
1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТОВ «Таврія-В».....	
1.1 Історія виникнення та розвитку ТОВ «Таврія-В».....	
1.2 Організаційна структура компанії ТОВ «Таврія-В».....	
1.3 Структура та специфіка роботи торговельного центру «Таврія В».....	
2. АУДИТ З ОХОРОНИ ПРАЦІ.....	
2.1 Види аудитів.....	
2.2 Правове регулювання аудиту з промислової безпеки та охорони праці	
2.3 Порядок проведення аудиту з промислової безпеки і охорони праці.....	
2.4 Проведення внутрішнього аудиту підприємства.....	
2.4.1 Планування внутрішнього аудиту.....	
2.4.2. Вимоги до аудиторів.....	
2.4.3 Підготовка аудиту.....	
2.4.4. Проведення аудиту.....	
2.5 Система менеджменту охорони здоров'я та безпеки праці (ОЗБП).....	
3. АУДИТ ТОРГІВЕЛЬНОГО ЦЕНТРУ "ТАВРІЯ-В".....	
3.1 Плану аудиту з охорони праці торговельного центру "ТАВРІЯ-В".....	
3.2 Система управління охорони праці на підприємстві.....	
3.3. Аудит внутрішньої нормативної бази документів з охорони праці на підприємстві.....	
3.4 Опитування з охорони праці.....	
3.5 Стан травматизму в торговельного центру "ТАВРІЯ-В".....	

<i>ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ</i>											
<i>Змін</i>	<i>Аркуш</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>							
<i>Розроб.</i>	Гац О.В..				<i>Аудит та удосконалення системи управління охорони праці торговельного центру ТОВ "Таврія-В"</i>						
<i>Перев.</i>	Романішина О.В.										
<i>Н.контр</i>	Паршенко К.А.										
<i>Затвер</i>	Калда Г.С.										
					<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 15%;"><i>Літ.</i></td> <td style="width: 15%;"><i>Аркуш</i></td> <td style="width: 15%;"><i>Аркушів</i></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Н</td> <td style="text-align: center;">7</td> <td></td> </tr> </table>	<i>Літ.</i>	<i>Аркуш</i>	<i>Аркушів</i>	Н	7	
<i>Літ.</i>	<i>Аркуш</i>	<i>Аркушів</i>									
Н	7										
					ХНУ, гр. ЦВБм- 21-1						

3.6 Аналіз небезпек та шкідливостей при роботі в торгівельному центрі "ТАВРІЯ-В".....

3.7 Аудит культури охорони праці.....

3.8 Оцінювання ризиків на робочих місцях.....

4. УДОСКОНАЛЕННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ ТОРГІВЕЛЬНОГО ЦЕНТРУ «ТАВРІЯ В».....

4.1 Розрахунок та проектування штучної системи освітлення торговельного залу.....

4.2 Стратегії запропонованих до використання в торговельному центрі «ТАВРІЯ-В» програм покращення системи охорони праці Near Miss та «Нульовий травматизм».....

4.3 Контроль психо-фізіологічного стану працівників торговельного центру «Таврія-В».....

ВИСНОВКИ.....

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ.....

ДОДАТКИ.....

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

ВСТУП

Розвиток ринкових відносин, впровадження в різні галузі економіки нових технологій одночасно з використанням фізично і морально застарілих технологічних процесів та виробничого обладнання, що є джерелом підвищеної небезпеки, зумовлює необхідність реформування системи управління охороною праці.

Система управління охороною праці, яку було сформовано відповідно до командно-адміністративних засад планової економіки, довела свою ефективність за умови монополії державної форми власності в усіх галузях народного господарства, планування розвитку технічних систем і значного регламентування процедур і правил, пов'язаних із застосуванням виробничого обладнання та виконанням робіт.

Такий підхід не сприяє запровадженню ефективного механізму економічного стимулювання роботодавців до створення належних, безпечних і здорових умов праці і не дає змоги роботодавцям вибирати найефективніший спосіб управління та інтегрувати систему управління охороною праці в загальну систему управління підприємством.

Жорстка регламентація правил виконання робіт і використання машин і механізмів призвела до накопичення значного обсягу нормативно-правових актів з безпеки та гігієни праці і не дає можливості оперативно та своєчасно реагувати на швидкий розвиток технологій та економіки і характеризується неефективним використанням ресурсів.

За таких умов підприємствам, особливо мікро- та малим, складно швидко адаптуватися до сучасних технологій, змін на ринку товарів і послуг.

Ключова проблема, яку передбачається розв'язати, це застарілість та неефективність існуючого способу державного регулювання охороною праці.

Така ситуація склалася в наслідок умов того, що існуюча система на всіх рівнях у своїй основі функціонує за "реактивним" принципом коригувальних дій, тобто реагування на наслідки нещасних випадків у вигляді видання державою нормативних актів, які передбачають правила безпечної поведінки при виконанні відповідних

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

робіт [3].

Спосіб впливу на роботодавців базується на засадах адміністративного чи кримінального покарання за порушення встановлених державою правил чи приписів з безпеки. В той же час міжнародна практика свідчить, що роботодавець має бути більш самостійним у виборі найефективніших способів організації безпеки працівників та нести в першу чергу матеріальну (фінансову) відповідальність за якість такого вибору та ефективність визначеної ним політики безпеки.

Іншим негативним наслідком прямої державної регламентації правил виконання робіт і застосування устаткування стало накопичення значного обсягу в більшості випадків застарілих нормативно-правових актів з безпеки та гігієни праці. Такі правила не відповідають реальним потребам в організації безпеки і носять формальний характер, лише створюючи додаткові підстави для притягнення роботодавця до відповідальності за їх порушення без будь-яких позитивних наслідків для безпеки в цілому та потерпілих працівників зокрема.

При цьому роботодавці замість розробки та реалізації власної безпекової політики вимушені витратити ресурси на виконання неефективних положень нормативних актів, що з іншого боку дає їм підстави формально уникати відповідальності за наслідки нещасних випадків, посиляючись на дотримання таких формальних положень.

Об'єктивна необхідність модернізації державної політики в сфері безпеки працівників також посилюється отриманням статусу кандидата на членство в ЄС та подальшої інтеграції України в рамках Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

Метою даної роботи є забезпечення безпечних на нешкідливих умов праці, збереження здоров'я, підвищення працездатності працівників торговельного центру ТОВ "Таврія-В після аудиту з охорони праці.

Досягнення поставленої мети у роботі передбачається у процесі вирішення наступних завдань:

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

- аналіз та аудит з охорони праці торговельного центру ТОВ «Таврія-В»;
- вивчення сучасного стану системи управління охороною праці торговельного центру ТОВ «Таврія-В»; ;
- розробка пропозиції щодо удосконалення системи управління охороною праці торговельних центрів ТОВ "Таврія-В".

Новизна роботи: проведення аудиту охорони праці торговельного центру ТОВ «Таврія-В»; надання пропозицій по удосконаленню охорони праці на підприємстві.

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТОВ «Таврія-В»

1.1 Історія виникнення та розвитку ТОВ «Таврія-В»

ТОВ «Таврія-В» – всеукраїнська мережа супермаркетів. Повне найменування – товариство з обмеженою відповідальністю «Таврія-В», Код ЄДРПОУ – 19202597. ТОВ «Таврія-В» до асоціацій, корпорацій, консорціумів, концернів, інших об'єднань за галузевою ознакою не входить.

ТОВ «Таврія-В» представлена в Одесі, Миколаєві, Хмельницькому, Білгород-Дністровському, Ізмаїлі, Чорноморську, Херсоні, Харкові, Києві, Хмельницькому. Компанія складається з 85 торгових об'єктів з яких 76 – супермаркети, а також інтернет-супермаркету. У компанії працює більш ніж 10 тисяч осіб.

Компанія «Таврія-В» була заснована в 1992 році і починала свою діяльність з мережі торгових павільйонів в Одесі. На сьогоднішній день ТОВ «Таврія-В» є мультиформатною компанією. В її структуру входять великі торгові центри, делікатес-маркети, торгові точки формату «магазин біля дому», ресторани швидкого харчування, ресторани VIP-класу, виробничі цехи, а також великий логістичний комплекс.

ТОВ «Таврія-В» займається широкоформатною торгівлею та наданням в оренду торговельних площ. Ключові бізнес-напрями компанії:

- роздрібна торгівля;
- оптова торгівля;
- громадське харчування;
- виробництво;
- будівництво і девелопмент;
- приват-лейбл.

ТОВ «Таврія-В» сьогодні – одна з найбільш популярних торгових мереж, що працює в різних регіонах України. Визнання споживачів пов'язано в першу чергу з високим рівнем обслуговування та якістю надаваних послуг.

						ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата			

обладнаних сучасним високотехнологічним устаткуванням. Кваліфікація фахівців компанії постійно підвищується завдяки регулярним тренінгам, стажуванням, відвідування міжнародних виставок і конференцій. Компанія має свої торгові марки, такі як "Eurogroup", "Сімка", "Субота", "Натхнення", "Didie", "Сектетні технології", "Українська зірка".

ТОВ «Таврія-В» пропонує своїм клієнтам власну мережу кафе. Головна ідея проекту "Т-спринт кафе" - створення мережі кафе здорової їжі під одним брендом і однієї стильової спрямованості. В асортименті "Т-спринт кафе" - страви традиційної домашньої української і європейської кухні. Концепція "Т-спринт кафе" - Quick&Casual, що займає проміжне положення між підприємствами швидкого харчування (Quick Service) і традиційними кафе-ресторанами (Casual dining).

Сьогодні найбільш пріоритетним форматом торгової нерухомості для компанії є великі торговельно-розважальні центри площею не менше 10 тисяч м², в структурі яких, крім торгових площ, запроектовані кафе, ресторан або каток.

Паралельно компанія займається відкриттям невеликих торгових точок в спальних районах міста площею 600 м² в форматі «магазин біля дому». На сьогоднішній день більша частина торговельних об'єктів компанії планується в окремо розташованих будинках. Однак, є приклади розміщення продовольчих супермаркетів ТОВ «Таврія-В» в структурі торгових об'єктів, що входять в портфель інших компаній.

1.2 Організаційна структура компанії ТОВ «Таврія-В»

Керівні органи ТОВ «Таврія-В» складаються із Зборів засновників, Ради директорів. Найвищим керівним органом компанії є Збори засновників, які визначають напрямки діяльності та стратегію компанії. Засновники мають право ухвалення остаточних рішень з усіх питань, що відносяться до діяльності компанії й використання майна компанії. Рада директорів є виконавчим органом, який у межах компанії, здійснює управління повсякденною діяльністю у рамках керівних положень і політики, встановлених засновниками. Рада директорів призначається засновниками і керує діяльністю відповідно до угоди про керівництво.

										ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата							

До Ради директорів входять: директор по розвитку, комерційний директор, фінансовий директор, виконавчий директор, директор по рекламі. Крім того, до управлінських структур відносяться Головний бухгалтер, відділ аудиту. Кожен з директорів керує декількома структурними підрозділами відповідної спеціалізації. Зокрема, директору з розвитку підпорядковано відділ розвитку та будівельну групу; директору по рекламі - відділ реклами. Крім того, у складі товариства є такі структурні підрозділи: відділ логістики (логістичний склад), відділ продажу, відділ маркетингу, відділ закупівель, бухгалтерія, плановий відділ, відділ автоматизації та управління бізнес процесами. Найнижчою ланкою структури компанії є магазини які поділені на 6 регіонів покриття. Управління торговими центрами здійснює топ- менеджмент ТОВ "Таврія - В". Це співробітники, які пропрацювали в компанії 14-15 років і які пройшли всі шаблі кар'єрної драбини, які знають особливості виробничого процесу. Організаційна структура компанії представлена на рис. 1.1.

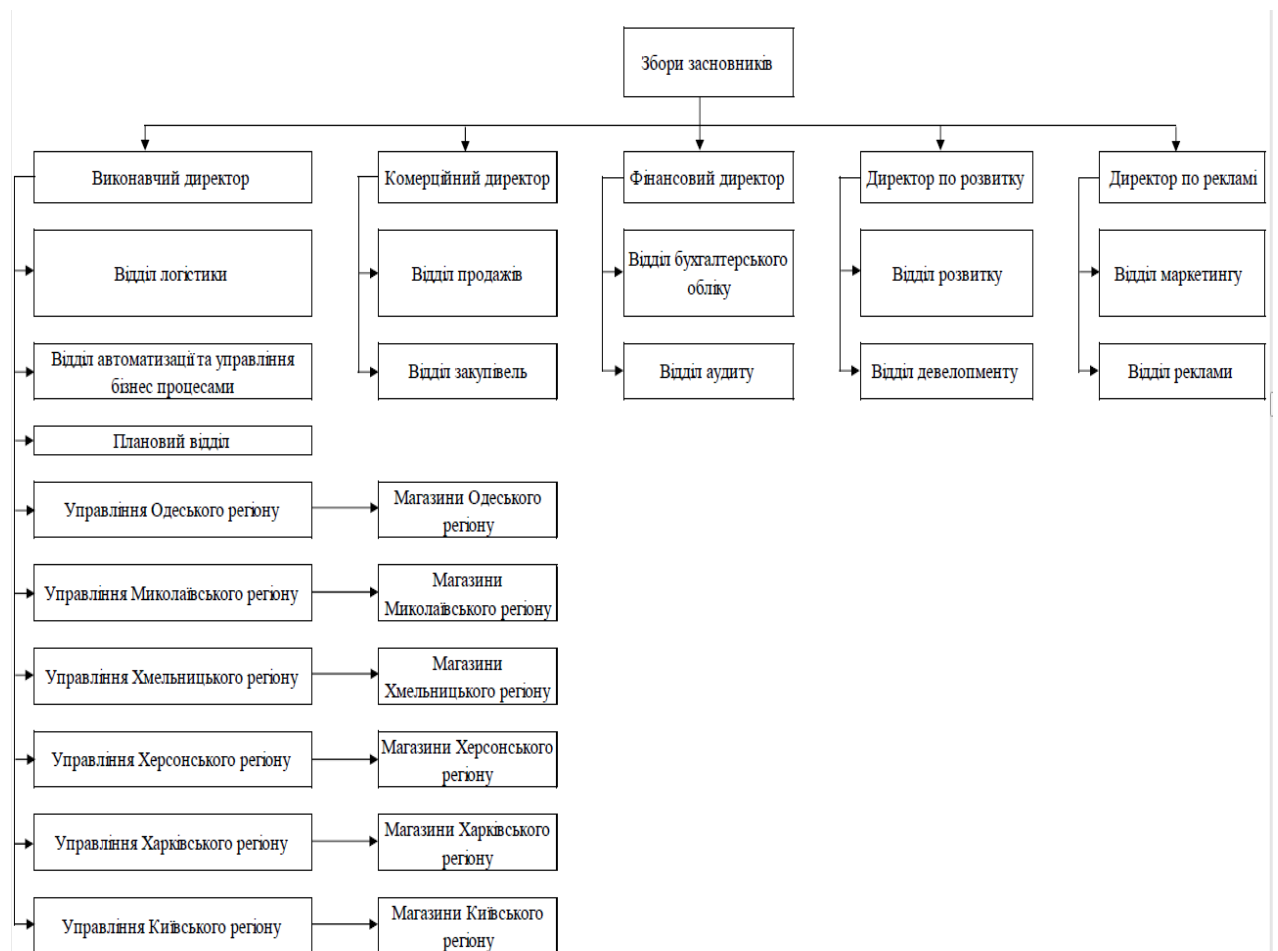

Рисунок 1.1. Організаційна структура компанії ТОВ «Таврія-В».

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Фінансування господарської діяльності ТОВ "Таврія-В" здійснюється за рахунок залучення кредитних коштів, отриманого прибутку від фінансово-господарської діяльності підприємства та протягом 2002- 2022 років залучення фінансування через випуску цінних паперів - корпоративних облігацій. ТОВ "Таврія-В" було першим з ретейлерів України, який у 2003 році здійснив випуск корпоративних облігацій. Загальна сума випуску склала 5 000 000 гривень. У 2019 році ТОВ "Таврія-В" здійснило другу емсію облігацій на загальну суму 40 млн.грн. Залучені кошти спрямовані на фінансування переустаткування торгових залів, закупівлю сучасного обладнання та будівництво нових магазинів. До банків клієнтом яких є ТОВ "Таврія-В" відносяться ПАТ "Універсалбанк", ПАТ "ПУМБ", ПАО "Сбербанк", ВАТ "МТБ", ПАТ "Ощадбанк", ПАТ "Райффайзен Банк Аваль". Аудиторською фірмою, що надає свої послуги ТОВ "Таврія-В" є ТОВ "ІНТЕРАУДИТ".

Основними напрямками діяльності ТОВ "Таврія-В" найближчим часом є: розширення існуючої торгівельної мережі; підвищення ефективності діяльності; розширення асортименту і реалізація нових видів товарів, у тому числі за рахунок власних марок. Майбутні плани збільшення реалізації нових видів товарів та послуг Емітента пов'язані з необхідністю зберігання ринкових позицій. Планується у подальшому подовження відкриття нових торгівельних центрів.

Основними факторами, що впливають на діяльність емітента є фінансова криза в Україні, зміни у податковому законодавстві, нестабільність законодавчої системи України та погіршення загальної політичної та економічної ситуації. Збільшення витрат та строків проведення капітальних вкладень, у т. ч. відсутність фінансування банками. Загострення конкурентної боротьби, у тому числі через іноземні торгівельні мережі на ринку України, брак кваліфікованого персоналу, форс-мажорні обставини.

1.3 Структура та специфіка роботи торгівельного центру «Таврія В»

Торгівельний центр «Таврія В» знаходиться в м. Хмельницький в мікрорайоні Озерна за адресою вулиця Старокостянтинівське шосе, 1. Відкриття цього нового

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

супермаркета в м. Хмельницький. відбулося 5 квітня 2014 г.

Видом виробничої діяльності магазину є роздрібна та оптова торгівля продуктами харчування, різноманітними напоями, як безалкогольними (вода, сік) так і алкогольними напоями (слабоалкогольні напої, вино, коньяк, горілка таін.), тютюновими виробами, побутовою хімією, невеликими піротехнічними засобами, меблевим товаром, овочами та фруктами, хлібобулочними виробами.

Штат магазину – 68 працівника. Загальна площа магазину складає 1700 м², вона складається з площі торгівельного залу, 1100 м² службового та складського приміщення, м'ясного та мучного цехів . На площі торгівельного залу розташоване необхідне обладнання: холодильники, банети, ларі, стелажі, ваги, касові апарати, платіжні термінали та ін. (рисунок 1.1). До всього є вільний доступ з дотриманням правил техніки безпеки. Для внутрішнього оздоблення приміщення використані матеріали, дозволені органами і установами Держспоживслужби у встановленому порядку.

Рисунок 1.1 – Торгівельний зал супермаркету «Таврія В».

Очолює та керує роботою торгівельного центру «Таврія В» регіональний директор, йому підпорядковуються адміністрація та регіональний офіс у вигляді відділу кадрів, бухгалтерії, інженера з охорони праці, вдділи торгівлі, цехи, технічні

											ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата								

1. АУДИТ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

1.1 Види аудитів

Стандартом ДСТУ ISO 19011:2019 визначено наступні види аудиту:

- внутрішні аудити (аудити першою стороною);
- зовнішні аудити.

Таблиця 1 - Типи аудитів

Аудит першою стороною	Аудит другою стороною	Аудит третьою стороною
Внутрішній аудит	Аудит зовнішнього постачальника	Сертифікаційний та/або акредитаційний аудит
	Аудит іншої зовнішньої заінтересованої сторони	Аудити у правових, регуляторних та подібних цілях

Внутрішні аудити, що їх іноді називають «аудити першою стороною», проводить сама організація чи за її дорученням певна особа.

До зовнішніх аудитів належать ті, що їх зазвичай називають «аудити другою стороною» та «аудити третьою стороною». Аудити другою стороною проводять сторони, що мають певний інтерес до діяльності організації, наприклад, замовники або інші особи за їхнім дорученням. Аудити третьою стороною проводять зовнішні незалежні аудиторські організації, наприклад, ті, які здійснюють сертифікацію/реєстрацію відповідності, чи державні органи.

Також слід розрізняти:

- комбінований аудит – проводять одночасно на одному об'єкті аудиту стосовно двох або більше систем управління ;
- спільний аудит – проводять на одному об'єкті аудиту дві чи більше аудиторські організації.

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Об'єкт аудиту це організація в цілому чи її частини, які піддають аудиту, наприклад, система управління з промислової безпеки та охорони праці підприємств, структурних підрозділів підприємств, установ та організацій.

Система управління це сукупність взаємопов'язаних або взаємодійних елементів організації для формування політик, установлення цілей і процесів, щоб досягати цих цілей.

Елементи системи управління визначають структуру організації, функції та обов'язки, планування, функціонування, політики, практики, правила, переконання, цілі та процеси, щоб досягати цих цілей. Сфера застосування системи управління може охоплювати всю організацію, конкретні та ідентифіковані функційні підрозділи організації, конкретні та ідентифіковані ділянки організації чи один або кілька функційних підрозділів у межах групи організацій [1].

Суб'єктами аудиту (замовник аудиту) є організація чи особа, яка подає заявку на проведення аудиту.

У разі внутрішнього аудиту замовником аудиту може бути також об'єкт аудиту чи особа(-и), яка(-і) керує(-ють) програмою аудиту. Заявки на проведення зовнішнього аудиту можуть подавати такі суб'єкти, як регуляторні органи, організації, з якими укладено контракти, потенційні чи наявні замовники.

2.2 Правове регулювання аудиту з промислової безпеки та охорони праці

Аудит це систематичний, незалежний та задокументований процес отримання об'єктивних доказів та їх об'єктивного оцінювання, щоб визначити ступінь дотримання критеріїв аудиту. Стаття 13 Закону України «Про охорону праці» вказує, що роботодавець забезпечує функціонування системи управління охороною праці, а саме: організовує проведення аудиту охорони праці. Правовідносини у сфері аудиту в Україні регулюються Законами України "Про охорону праці", "Про акредитацію органів з оцінки відповідності", "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування" та іншими нормативно-правовими актами.

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Аудит охорони праці та промислової безпеки – це документально оформлена перевірка стану системи управління охорони праці на підприємстві для забезпечення безпечних та нешкідливих умов праці. Це вид системного обстеження й аналізу стану умов та безпеки праці з метою визначення їх відповідності критеріям, встановленим законодавчими та нормативно-правовими актами з охорони праці та промислової безпеки [1].

Якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші вимоги, ніж ті, що передбачені цим Законом, то застосовуються правила міжнародного договору.

Після появи стандартів ДСТУ ISO 19011:2003 та ДСТУ ISO 19011: 2012 р. було опубліковано низку нових стандартів на системи управління, багато з яких мають загальну структуру, ідентичні основні вимоги та загальні терміни та основні визначення позначених ними понять. Як наслідок, виникла потреба розглянути ширший підхід до аудиту системи управління, а також надати більш узагальнені настанови.

Стандарт ДСТУ ISO 19011:2019 «Настанови щодо проведення аудитів систем управління» призначений для застосування широким колом потенційних користувачів, зокрема аудитором, організаціями, що запроваджують системи управління, та організаціями, що потребують проведення аудитів систем управління на контрактних або регуляторних підставах. Користувачі цього стандарту можуть також застосовувати ці настанови для розроблення своїх власних вимог, пов'язаних з аудитами.

Кожний окремий аудит має ґрунтуватися на визначених цілях, сфері та критеріях аудиту. Їх треба узгодити із загальними цілями програми аудиту.

Цілі аудиту визначають те, що треба виконати за окремим аудитом, і можуть охоплювати наступне:

- визначення ступеня відповідності системи управління охороною праці (або її частин), що підлягає аудиту, критеріям аудиту;
- оцінювання спроможності системи управління охороною праці, допомагати організації у виконанні належних законодавчих та регламентрваних вимог, яких

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

організація зобов'язується дотримувати;

- оцінювання результативності системи управління щодо досягнення запланованих результатів, визначення можливостей для потенційного поліпшення системи управління;

- оцінювання придатності та адекватності системи управління охороною праці стосовно середовища її функціонування та стратегічного напрямку розвитку об'єкта аудиту;

- оцінювання спроможності системи управління встановлювати та досягати цілей і прогнозувати ризики та можливості їх зменшення при запровадженні відповідних дій.- К.: Держстандарт України [6].

Сферу аудиту треба узгодити з програмою аудиту та цілями аудиту. Треба враховувати такі чинники, як місце розташування, функціональні підрозділи, види робіт і процеси, що підлягають аудиту, а також терміни проведення аудиту.

Критерії аудиту використовують як еталон, за яким визначають відповідність. Вони можуть охоплювати одне чи більше з наступного: застосовні політики, процеси, методики, критерії дієвості, зокрема цілі, законодавчі та регламентаційні вимоги, вимоги системи управління охороною праці, інформацію щодо середовища функціонування та ризиків і можливостей, визначені об'єктом аудиту (зокрема вимоги відповідних зовнішніх/внутрішніх заінтересованих сторін), галузеві кодекси поведінки чи інші заплановані домовленості.

У разі будь-яких змін у цілях, сфері чи критеріях аудиту програму аудиту, за потреби, переробляють та повідомляють про це зацікавлені сторони для схвалити.

Коли одночасно проводять аудит кількох систем управління різних типів, важливо, щоб цілі аудиту, сфера та критерії аудиту було узгоджено з відповідними програмам аудиту для кожного типу системи управління. Сфера застосування окремих типів систем управління може охоплювати всю організацію чи її частину.

Проведення аудиту характеризується застосуванням низки принципів. Ці принципи мають допомагати в тому, щоб аудит став результативним та надійним інструментом підтримування політики керівництва та його засобів контролю, із забезпеченням інформацією, на основі якої організація може вживати заходів щодо

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

ретельністю є здатність висловлювати обґрунтовані судження в усіх ситуаціях, пов'язаних з аудитом [6].

Аудитори мають виявляти обачність у використанні інформації, отримуваної під час виконання своїх обов'язків, та забезпечувати її конфіденційність. Аудитор чи замовник аудиту не повинен використовувати інформацію для власної вигоди чи у спосіб, який завдає шкоди законним інтересам об'єкта аудиту. Це стосується також належного поведіння з особливо важливою чи конфіденційною інформацією.

Аудитори мають бути незалежними від діяльності, аудит якої проводять, та в усіх випадках діяти так, щоб уникати упередженості та конфлікту інтересів. У разі внутрішніх аудитів аудитори мають бути незалежними від робіт, аудит яких проводять, якщо це практично можливо. Аудитори мають зберігати об'єктивність протягом усього процесу аудитування для забезпечення того, щоб дані та висновки аудиту базувалися лише на доказах аудиту.

У малих організаціях внутрішні аудитори не завжди можуть бути цілком незалежними від діяльності, аудит якої проводять, але треба докладати всіх зусиль, щоб запобігти упередженості та сприяти об'єктивності. Підхід, що ґрунтується на доказі — це раціональний метод формування надійних та відтворюваних висновків аудиту в систематичному процесі аудиту.

Ризик-орієнтований підхід має суттєво впливати на планування, провадження аудитів та складання звітів про аудити з тим, щоб забезпечити зосередженість аудиту на питаннях, які є важливими для замовника аудиту, а також на досягненні цілей програми аудиту.

2.3 Порядок проведення аудиту з промислової безпеки і охорони праці

Перед проведенням аудиту необхідно розробити його програму, яка може охоплювати аудити стосовно одного чи кількох стандартів на системи управління чи стосовно інших вимог, що їх проводять окремо чи в поєднанні (комбінований аудит).

Обсяг програми аудиту треба визначати залежно від розміру та характеру діяльності об'єкта аудиту, а також від особливостей, функціональності, складності,

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

типів ризиків та можливостей і рівнів досконалості системи(систем) управління, аудит якої(яких) проводитимуть.

Функціональність системи управління може бути ще складнішою, якщо більшість важливих функцій передано для виконання сторонньому виконавцю та ними керує керівництво інших організацій. Особливу увагу треба приділяти тому, де приймають найважливіші рішення та хто входить до складу найвищого керівництва системи управління.

За наявності кількох місць розміщення/ділянок об'єкта аудиту (наприклад, у різних структурних підрозділів, різних підприємств) або якщо важливі функції передано для виконання сторонньому виконавцю та ними керує керівництво іншої організації, розробленню, плануванню та затвердженню програми аудиту треба приділяти особливу увагу.

У разі невеликих або менш складних організацій програму аудиту може бути відповідно спрощено.

Щоб зрозуміти середовище функціонування об'єкта аудиту, у програмі аудиту треба врахувати:

- цілі організації;
- відповідні зовнішні та внутрішні чинники;
- потреби та очікування відповідних заінтересованих сторін;
- вимоги щодо захисту інформації та її конфіденційності.

Планування програм внутрішнього аудиту та, у деяких випадках, програм аудиту зовнішніх постачальників може бути організовано в такий спосіб, щоб сприяти досягненню інших цілей організації.

Особа(-и), яка(-і) керує(-ють) програмою аудиту, має(-ють) забезпечити збереження цілісності аудиту, а також унеможливлення надмірного впливу на аудит.

Пріоритет аудиту треба віддавати розподіленню ресурсів та методам так, щоб аудит стосувався питань системи управління з вищим рівнем притаманного ризику та нижчим рівнем дієвості.

Для керування програмою аудиту треба призначати компетентних осіб.

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

У програмі аудиту треба подати інформацію та визначити ресурси, які дають змогу результативно й ефективно виконувати аудит у визначені строки. Інформація повинна охоплювати:

- цілі програми аудиту;
- ризики та можливості, пов'язані з програмою аудиту та дії щодо них;
- сферу (обсяг, межі, місця розташування) кожного аудиту в межах програми аудиту;
- графік (кількість/тривалість/періодичність) аудитів;
- види аудитів, такі як внутрішні чи зовнішні;
- критерії аудиту;
- методи аудиту, що їх застосовуватимуть;
- критерії формування групи аудиторів;
- перелік відповідної задокументованої інформації.

Частини цієї інформації може не бути в наявності до завершення більш докладного планування аудиту.

Треба постійно проводити моніторинг та вимірювання стосовно виконання програми аудиту, щоб забезпечити впевненість у досягненні її цілей. Програму аудиту треба аналізувати з тим, щоб виявляти потреби у змінах та потенційні можливості для поліпшення. На рисунку 2.1 зображено послідовність виконання робіт щодо керування програмою аудиту.

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

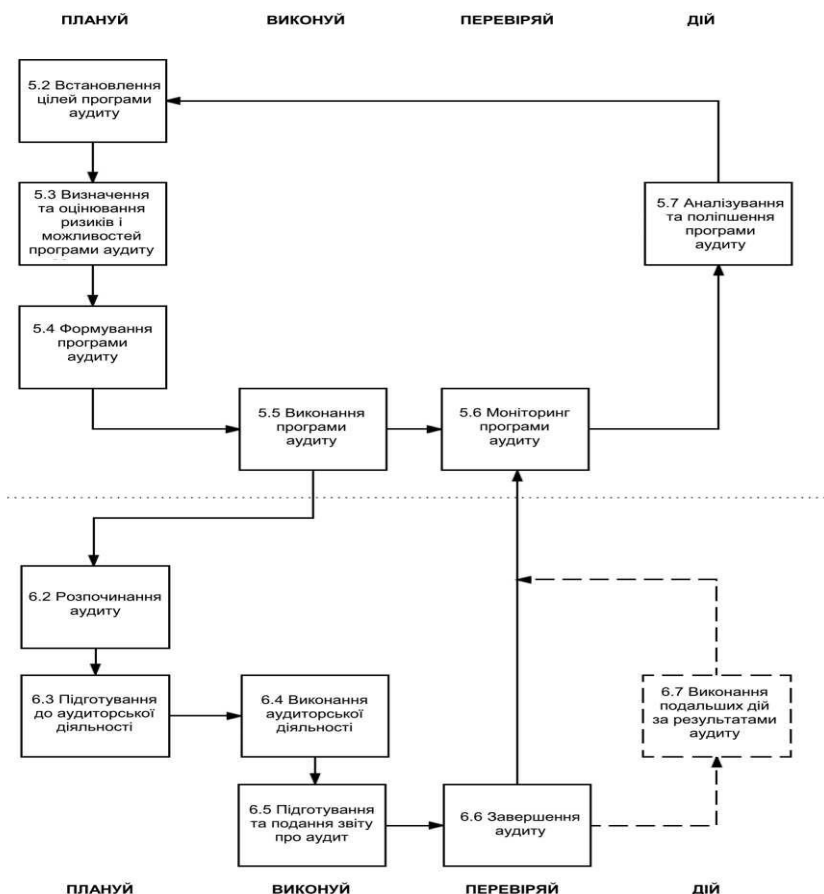

Рисунок 2.1.Послідовність виконання робіт з аудиту

Критерії аудиту це вимоги нормативно-правових актів з промислової безпеки та охорони праці, керуючись якими виконавець аудиту оцінює докази аудиту, проводить їх аналіз та готує висновок що-до об'єкта аудиту. Критерії аудиту визначаються у договорі на його проведення між замовником та виконавцем аудиту.

Формування висновків аудиту починається з підготування до заключної наради. Перед заключною нарадою групі аудиту треба провести нараду з тим, щоб:

- а) проаналізувати зібрані під час аудитування дані аудиту та будь-яку іншу доречну інформацію на відповідність цілям аудиту;
- б) дійти згоди щодо висновків аудиту, враховуючи притаманну процесу аудиту невизначеність;
- в) підготувати рекомендації, якщо це передбачено у плані аудиту;

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Визначаючи ступінь докладності надаваної інформації, треба враховувати результативність системи управління щодо досягнення цілей об'єкта аудиту, зокрема середовище його функціонування, ризики та можливості.

Під час заключної наради треба також враховувати обізнаність об'єкта аудиту з процесом аудиту, щоб забезпечити належний ступінь докладності для учасників.

У деяких ситуаціях заключна нарада може мати офіційний характер за обов'язкового ведення протоколів, зокрема щодо реєстрування присутніх. В інших ситуаціях, наприклад, у разі проведення внутрішніх аудитів, заключна нарада може бути менш офіційною і може передбачати лише повідомлення про дані аудиту та висновки аудиту.

Якщо доцільно, на заключній нараді треба пояснити об'єкту аудиту наступне:

- зібрані докази аудиту ґрунтуються на вибірці наявної інформації і не обов'язково повністю відображають загальну результативність процесів об'єкта аудиту;

- метод звітування;

- у який спосіб треба виконати дії за висновками аудиту на основі узгодженого процесу;

- можливі наслідки неналежного виконання дій за висновками аудиту;

- подання даних та висновків аудиту в такий спосіб, щоб вони були зрозумілими та визнаними керівництвом об'єкта аудиту;

і будь-які пов'язані дії після аудиту (наприклад, виконання та аналізування коригувальних дій, розглядання скарг стосовно аудиту, апеляційний процес).

Будь-які розбіжності в судженнях групи аудиту та об'єкта аудиту стосовно даних або висновків аудиту треба обговорити і за змоги врегулювати. Неврегульовані розбіжності треба запротоколювати.

Якщо це передбачено цілями аудиту, може бути надано рекомендації щодо можливостей для по-ліпшення, проте із зазначенням, що рекомендації не мають обов'язкового характеру.

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Керівник групи аудиту має звітувати про висновки аудиту відповідно до програми аудиту.

У звіті про аудит має бути надано повний, точний, стислий і чіткий опис аудиту, а також подано безпосередньо чи наведено посилання на:

- цілі аудиту;
- сферу аудиту, зокрема ідентифікацію організації (об'єкта аудиту) та функційних підрозділів або процесів, аудит яких виконано;
- ідентифікацію замовника аудиту;
- ідентифікацію групи аудиту та представників об'єкта аудиту, які брали участь в аудиті;
- дати та місця проведення аудиту;
- критерії аудиту;
- дані аудиту та відповідні докази;
- висновки аудиту;
- твердження про ступінь дотримання критеріїв аудиту;
- будь-які не врегульовані розбіжності в судженнях групи аудиту та об'єкта аудиту;
- пояснення, що аудити за своєю природою є вибілковими обстеженнями, тому наявний ризик, що перевірені докази аудиту не є репрезентативними.

У звіті про аудит можна також, якщо доцільно, подати безпосередньо чи навести посилання на таке:

- план аудиту, зокрема графік;
- підсумок аудитування, зокрема будь-які перешкоди, що мали місце, які могли б послабити вірогідність висновків аудиту;
- підтвердження того, що цілей аудиту було досягнуто в межах сфери аудиту відповідно до плану аудиту;
- будь-які передбачені сферою аудиту елементи, які не охоплено, зокрема будь-які проблеми щодо наявності доказів, ресурсів або конфіденційності, з відповідними обґрунтуваннями;

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

- стислий виклад висновків аудиту та основних даних аудиту стосовно їх підтримання;

- ідентифіковану кращу практику;
- погоджені плани подальших дій, за їх наявності;
- твердження щодо конфіденційності змісту;
- будь-які наслідки для програми аудиту чи наступних аудитів.

Подання звіту про аудит

Звіт про аудит має бути складено протягом узгодженого строку. Якщо строків не дотримано, то про причини цього треба повідомити об'єкта аудиту та особу(осіб), яка(-і) керує(-ють) програмою аудиту. Звіт про аудит має бути датовано, проаналізовано та схвалено, якщо доцільно, відповідно до програми аудиту.

Звіт про аудит треба подати відповідним заінтересованим сторонам, визначеним у програмі чи плані аудиту. Подаючи звіт про аудит, треба вжити належних заходів для забезпечення конфіденційності.

Аудит вважають завершеним, якщо виконано всі роботи за планом аудиту чи було досягнуто згоди щодо цього із замовником аудиту (наприклад, може виникнути непередбачена ситуація, яка заважатиме завершенню аудиту відповідно до плану).

Задokumentовану інформацію стосовно аудиту треба зберігати чи знищити за згодою сторін-учасниць відповідно до програми аудиту та застосовних вимог.

Групі аудиту та особі(-ам), яка(-і) керує(-ють) програмою аудиту, не треба розголошувати будь-яку отриману під час аудитування інформацію чи звіт про аудит будь-якій іншій стороні без чіткої висловленої згоди з боку замовника аудиту та, якщо доцільно, схвалення об'єкта аудиту, якщо тільки законодавством не передбачено іншого. Якщо необхідно розголосити зміст певного документа стосовно аудиту, про це треба негайно повідомити замовнику аудиту та об'єкту аудиту.

Досвід, набутий під час аудитування, може сприяти виявленню ризиків і можливостей щодо програм аудиту та об'єкта аудиту.

Залежно від цілей аудиту у вихідних даних аудиту може бути зазначено потребу в коригуванні чи коригувальних діях або можливості для поліпшення. Ці дії зазвичай

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Відповідальність за систематичне проведення аналізу й оцінки ефективності і відповідності встановленим вимогам діючої на підприємстві СУОП несе роботодавець. За планування й обробку результатів внутрішнього аудиту відповідає ВОП.

Керівники підрозділів, які перевіряється несуть відповідальність за всестороннє сприяння проведенню аудиту, надання аудиторам всієї інформації, яку вони запитують, своєчасне і якісне виконання коригувальних дій. Для перевірки керівників підприємства роботодавець призначає аудиторів з представників дирекції або запрошує сторонніх аудиторів.

Виконання коригувальних дій контролює ВОП.

2.4.1 Планування внутрішнього аудиту

Внутрішні аудити поділяються на планові, що повинні обов'язково регулярно проводитися на підприємстві, та позапланові, що призначаються роботодавцем у разі необхідності.

Аудити, як правило, мають одну або декілька цілей, зокрема:

- з'ясування справжнього стану речей у сфері діяльності, яка перевіряється;
- визначення відповідності елементів СУОП вимогам до їх документального оформлення і практичної реалізації;
- встановлення того, наскільки ефективно діюча система дозволяє вирішувати прийняті у сфері охорони праці завдання;
- перевірку виконання вимог нормативно-правових актів з охорони праці;
- виявлення можливостей вдосконалення системи;
- полегшення проведення зовнішніх перевірок.

Аудити системи не є контролюючими заходами (наприклад, з боку Держпраці України), а мають за мету об'єктивно й неупереджено (нейтрально) з'ясувати фактичний стан з охорони праці на даному виробництві.

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Осіб, які перевіряються, та керівника підрозділу, який перевіряється повідомляють про призначений аудит не пізніше ніж за один тиждень до його проведення.

Допускається зміщення строків внутрішнього аудиту за взаємним погодженням КП, аудитора та ВОП, але не більше ніж на 1 місяць. Про це робиться відмітка у графіці “Примітки” плану-графіка.

Своєчасне повідомлення всіх осіб, які мають відношення до аудиту, повинен забезпечити ВОП. Керівник підрозділу, який перевіряється, забезпечує повідомлення працівників підрозділу про термін призначеного аудиту й повідомляє персонал про непритягнення до відповідальності у разі виявлення невідповідностей, порушень з метою створення довірливих відносин при проведенні аудиту.

Аудитор, призначений для перевірки конкретного підрозділу або сфери діяльності, керується «Контрольним листом аудиту» для документального простеження своїх дій впродовж всієї підготовки і проведення аудиту.

2.4.2. Вимоги до аудиторів

Для виконання перевірок як аудитори можуть бути допущені спеціалісти, які пройшли належну підготовку (навчання) і практично взяли участь у двох перевірках як стажери.

Підготовка аудиторів може проводитися у зовнішніх спеціалізованих організаціях з одержанням посвідчень про проходження навчання або безпосередньо на підприємстві під керівництвом ВОП з подальшою атестацією.

Обсяг підготовки повинен бути таким, щоб забезпечити компетентність аудитора як у питаннях охорони праці на підприємстві, так і в правилах проведення перевірок, зокрема;

- знання нормативно-правових вимог з охорони праці, на відповідність яким здійснюються перевірки;

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

- запитань для з'ясування, чи ознайомлені працівники із вказаними документами, чи знають вони їх зміст;
- запитань для підтвердження, що виконавці дотримуються поставлених вимог та виконують роботи згідно з методичними вказівками;
- запитань, які дозволяють переконатися, що результати виконуваних виконавцями робіт документуються належним чином.

В процесі проведення аудиту, як правило, виникає необхідність ставити додаткові конкретизуючі питання, що відображають специфіку роботи, які аудитор дописує в опитувальний лист у міру виникнення.

Базові опитувальні листи можуть бути заздалегідь передані керівнику підрозділа для полегшення підготовки До аудиту співробітників підрозділу. Аудиторська перевірка не може бути проведена раптово, під час перевірки не можуть ставитися несподівані запитання.

2.4.4. Проведення аудиту

Безпосередньо перед початком проведення аудиту проводиться попередня нарада, в якій беруть участь аудитори, КП і співробітники підрозділу, що перевіряється. Цю нараду веде головний аудитор. Його завданням є висвітлення й узгодження таких питань, як:

- взаємне представлення;
- огляд сфери діяльності та мети аудиту;
- викладення порядку проведення перевірки з уточненням черговості зустрічей, відвідувань та часу;
- з'ясування всіх необхідних чи незрозумілих деталей аудиту, наприклад, порядку фіксації невідповідностей, складання звіту, призначення коригувальних заходів.

Призначені аудитори повинні провести запланований аудит в погоджений строк безпосередньо у підрозділі, який перевіряється, на робочих місцях опитуваних

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

співробітників. При цьому вони використовують опитувальні листи, методики, робочі інструкції та інші керівні документи. Аудитори проводять збір інформації й доказового її підтвердження шляхом опитування працівників, аналізу використовуваних у підрозділі документів, огляду і спостереження за діяльністю та умовами на робочих ділянках.

Опитування проводиться у вигляді співбесіди з окремими працівниками. Основні запитання аудитор задає з опитувального листа. Однак він не зобов'язаний зачитувати їх точні формулювання. Аудитор повинен проявити певну гнучкість у веденні опитування, щоб створити атмосферу невимушеної, відкритої бесіди, у якій співрозмовник з готовністю дає необхідну інформацію. При цьому аудитор не повинен випускати з поля зору мету аудиту і водночас не обривати різко відповідаючого. Аудитору не можна допускати як ведення пустих розмов, так і суто формального відпрацювання лише опитувального листа.

Суперечності й неясності необхідно обов'язково обговорити й проаналізувати. Відповіді опитуваних повинні бути підтвержені, по можливості, документально. З цією метою аудитор просить показати йому реєстраційний або звітний документ, який стосується теми, відповідний протокол, акт, конкретний запис, візу тощо або робить потрібний висновок на підставі аналогічних тверджень інших опитуваних співробітників.

В обов'язки аудитора входить також перевірка робочої документації на місцях, правильності її ведення, зберігання, використання, ідентифікації окремих екземплярів. Всі одержані підтверджуючі відомості й конкретні дані аудитори повинні фіксувати в опитувальному листі безпосередньо в ході проведення внутрішнього аудиту із зазначенням назв (позначень) та номерів підтверджуючих документів (які перевіряються).

Для більш змістовної оцінки відповідей з аудиту їх результати записуються в графі опитувального листа за трибальною системою:

”1” - виконано, відповідає;

“2” - частково виконано, допустимо;

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

“3” - не виконано, не відповідає.

Якщо за будь-якою позицією відповідь не потрібна (не стосується), то у відповідній графі ставиться прочерк.

Якщо в ході перевірки виявляється недолік або відповідь особи, яка перевіряється, не підтверджується (не відповідає дійсності, неправильна, відсутні необхідні записи, документи), то це визначається як можлива невідповідність. Аудитору слід переконатися, що виявлена невідповідність насправді має місце. Встановлені невідповідності повинні конкретизуватися в наведенням прикладів або чітких описів. При цьому не допускаються жодні звинувачення чи докори. Завданням аудитора є лише визначення істинного стану, фіксація факту.

При оцінці «2» невідповідність оцінюється як незначна, така, що може бути легко виправлена і, як правило, не потребує призначення коригувальних заходів.

При оцінці «3» невідповідність є суттєвою і потребує проведення коригувальних дій.

По закінченні перевірки аудитор повинні розглянути й проаналізувати всі свої спостереження, щоб остаточно вирішити, які з них повинні бути показані як невідповідності.

На кожну виявлену при аудиті невідповідність аудитор заповнює окрему форму «Протокол невідповідності». У цьому документі слід ясно і чітко сформулювати невідповідність і підтвердити її доказом. Кожному протоколу невідповідності присвоюється індивідуальний номер.

Головний аудитор надає всі протоколи невідповідностей керівнику підрозділа і погоджує з ним правильність їх формулювань.

КП або відповідальний за сферу діяльності, яка перевіряється, пропонує необхідні коригувальні заходи щодо кожної невідповідності й погоджує їх з аудитором. Призначення коригувальних заходів фіксується за допомогою їх запису в «Протоколі невідповідності» із зазначенням запланованої дати виконання. Копії вказаних протоколів передаються КП, оригінали залишаються у головного аудитора до здавання звіту.

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Якщо не вдається дійти єдиної думки з питання призначення коригувальних дій, то про це повідомляється ВОП, і рішення приймається на рівні керівництва, підприємства.

В кінці аудиторської перевірки у підрозділі аудитори проводять заключну нараду за участі працівників підрозділу, який перевіряється. Головний аудитор доповідає про основні результати аудиту, інформує про виявлені невідповідності, дає їм стислу оцінку, докладає про призначені коригувальні заходи. КП повідомляє про строки проведення коригувальних дій та про відповідальних за їх виконання. Учасники наради можуть обговорити питання, які виникають у зв'язку з проведеним аудитом. В кінці наради головний аудитор повинен подякувати учасникам перевірки за співробітництво.

За результатами проведеної перевірки головний аудитор складає «Звіт про аудит», який містить висновки про результати оцінки виконання вимог СУОП у даній сфері діяльності. В ньому також фіксується кількість виявлених невідповідностей, дається їх стисла характеристика і вказуються призначені коригувальні заходи, крім того, відзначається, чи необхідний повторний аудит.

Документи, що оформляються під час внутрішнього аудиту, зокрема «Опитувальні листи», «Протоколи невідповідностей», «Звіти про аудит», передаються ВОП. Вони містять конфіденційні відомості, доступ до яких мають лише особи, вказані в керівних документах, зокрема у цій методиці.

Вся документація, яка стосується внутрішніх перевірок, зберігається у папках «Внутрішній аудит» під відповідальністю ВОП не менше трьох років.

ВОП готує зведений звіт за результатами проведених аудитів для розгляду на нарадах. На основі звітів щодо аудитів здійснює аналіз та оцінку функціонування СУОП на підприємстві.

За необхідності роботодавець призначає додаткові заходи для покращення функціонування СУОП.

Коригувальні заходи, призначені керівником підрозділу, який перевіряється, та аудитором, здійснюються у підрозділах в межах встановленого терміну.

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Після їх виконання керівник підрозділу робить відповідні записи у «Протоколах невідповідності», які потім надає ВОП для контролю.

Аудитор, який проводив перевірку, бере участь в оцінці результатів коригувальних дій.

Якщо в ході аудиту були виявлені суттєві невідповідності, які вимагають внесення змін у процеси, документацію, структуру організації, то для перевірки ефективності коригувальних дій призначається повторний аудит, про що аудитор вказує у «Протоколі невідповідності» та у «Звіті про аудит».

Строк проведення повторного аудиту затверджує ВОП після погодження з керівником підрозділу. Порядок проведення повторного аудиту аналогічний проведенню планового аудиту. Однак при цьому перевіряються лише ті елементи, яких стосуються коригувальні дії або які відображають їх ефективність.

Результати повторного аудиту фіксуються у відповідних звітах.

Документи, на які робляться посилання:

- план-графік внутрішнього аудиту;
- план-графік позапланових аудитів;
- контрольний лист аудиту;
- ;питувальний лист аудиту;
- протокол невідповідності;
- звіт про аудит;
- зведений звіт.

2.5 Система менеджменту охорони здоров'я та безпеки праці (ОЗБП)

Система менеджменту ОЗБП - це частина загальної системи менеджменту, яка спрямована на ідентифікацію небезпек, оцінку й управління ризиками та можливостями у сфері охорони здоров'я та безпеки праці, які пов'язані з діяльністю організації.

						ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата			

Система охоплює політику та цілі щодо ОЗБП, організаційну структуру, процедури та ресурси для розробки, впровадження, досягнення, аналізу та підтримки в робочому стані політики організації у сфері ОЗБП.

Впроваджуючи систему менеджменту ОЗБП, кожна організація повинна визначити законодавчі й інші нормативні вимоги, які вона зобов'язана виконати. Наприклад, вимоги до гігієни та безпеки праці, видів діяльності, продукції та послуг, обладнання та приміщень [14].

Переваги системного підходу до систем менеджменту ОЗБП:

- аналіз усіх аспектів, які впливають на професійну безпеку та здоров'я людини, а також на постійне поліпшення в цій сфері;
- бізнес-процеси, пов'язані з менеджментом професійної безпеки та здоров'ям людини, чітко визначені та перевіряються з боку як внутрішніх, так і зовнішніх аудиторів, включно з можливістю сертифікації;
- безперервний і спланований процес менеджменту має певні параметри порівняння (базова лінія) для досягнутих результатів і задокументованих цілей;
- стабільність у роботі;
- персонал мотивований на результат;
- підхід, заснований на найкращих світових практиках, який продовжує удосконалювати Міжнародна організація зі стандартизації (ISO).

Під час впровадження системи менеджменту ОЗБП варто враховувати, що основою успішного функціонування ефективного підприємства є дві складові: технічна (сучасне обладнання, технології та інфраструктура) і управлінська (раціональний менеджмент організації).

Виконання вимог стандарту ДСТУ ISO 45001:2019 «Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. Вимоги та настанови щодо застосування» дає організаціям можливість:

- забезпечити прозорість і об'єктивність оцінки ефективності роботи системи менеджменту охорони здоров'я та безпеки праці;

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

- отримати максимальний ефект від управління охороною здоров'я та безпекою праці за мінімальних витрат ресурсів, насамперед фінансових;
- підвищити конкурентоспроможність продукції та послуг;
- підвищити капіталізацію активів організації.

Система менеджменту охорони здоров'я та безпеки праці заснована на впровадженні технологічних і системних заходів. Практика показує, що в разі проведення тільки технологічних змін майже половина можливостей може бути втрачена.

ДСТУ ISO 45001 застосовують до ризиків у сфері ОЗБП, що перебувають під контролем організації, зважаючи на контекст, в якому функціонує організація, а також потреби й очікування її працівників та Інших зацікавлених сторін.

Стандарт формує вимоги до системи менеджменту та дає організації можливість вибрати спосіб їхньої реалізації, а також за допомогою і системи менеджменту ОЗБП, об'єднати різні аспекти, що стосуються охорони здоров'я та безпеки праці, такі як здоров'я/гарне самопочуття працівника.

Основні етапи впровадження системи менеджменту ОЗБП:

Підготовчий етап:

1. Підготовка бізнес-плану.
2. Забезпечення відповідальності вищого керівництва за впровадження системи менеджменту ОЗБП,
3. Затвердження групи співробітників, відповідальних за впровадження системи менеджменту ОЗБП.
4. Розуміння ролі документів і записів, основ побудови системи менеджменту ОЗБП.

Планування:

1. Збір даних про поточний стан системи менеджменту ОЗБП.
2. Підтримка записів і аналіз даних про систему менеджменту ОЗБП.
3. Ідентифікація законодавчих та інших вимог.

						ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата			

4. Визначення цільових показників.
5. Визначення завдань,
6. Розробка планів дій у сфері системи менеджменту ОЗБП.
7. Ідентифікація небезпек, оцінка ризиків і можливостей.

Перевірка виконання вимог етапів 1 і 2:

1. Перевірка статусу виконання результатів етапів.
2. Перевірка наявності ресурсів.
3. Оцінка ризиків, можливостей та ідентифікація проблем.
4. Перевірка внутрішніх каналів інформування.

Менеджмент поточного стану:

1. Менеджмент і контроль Інформації.
2. Встановлення операційного контролю.
3. Управління процесами з субпідряду.
4. Забезпечення компетенції персоналу.
5. Забезпечення інформування персоналу.
6. Розробка специфікацій закупівель.
7. Включення вимог з ОЗБП до процедури закупівель та до проектування.
9. Внутрішнє інформування.
10. Рішення про зовнішнє інформування.

Перевірка:

1. Моніторинг, вимірювання й аналіз ключових характеристик.
2. Повірка обладнання для моніторингу та вимірювань.
3. Оцінка відповідності законодавчим та іншим вимогам.
4. Планування та проведення внутрішніх аудитів.
5. Аналіз СМ ОЗБП, коригувальні та запобіжні дії.
6. Пошук свідочтв коректного функціонування системи менеджменту ОЗБП.

Підтримка та вдосконалення:

1. Збір інформації для аналізу з боку вищого керівництва.
2. Проведення аналізу з боку вищого керівництва.

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

3. Забезпечення безперервного вдосконалення системи менеджменту ОЗБП [14].

Навчання персоналу роботі в умовах функціонування системи менеджменту ОЗБП:

- видання наказу про запуск системи менеджменту ОЗБП. Апробація документації системи менеджменту ОЗБП. Реалізація бізнеспроцесів згідно з документованими процедурами;

- аналіз роботи системи менеджменту ОЗБП вищим керівництвом організації. Ідентифікація невідповідностей вимогам системи менеджменту ОЗБП. Доопрацювання системи менеджменту ОЗБП (внесення відповідних змін до документації та практики виконання робіт [14].

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

3 АУДИТ ТОРГІВЕЛЬНОГО ЦЕНТРУ "ТАВРІЯ-В"

3.1 Плану аудиту з охорони праці торговельного центру "ТАВРІЯ-В"

Плану аудиту з охорони праці торговельного центру "ТАВРІЯ-В" складається з наступних заходів:

- Аналіз роботи Системи управління з охорони праці,
- Аналіз локальної документації з охорони праці (наявність, повнота, правильність ведення).
- Оцінка стану робочих місць, контроль за дотриманням працівниками вимог охорони праці.
- Аудит культури безпеки праці на підприємстві.
- Оцінка ризиків по виявлених порушеннях.
- Розробка плану щодо поліпшення умов охорони праці.
- Підготовка звіту за результатом проведеного аудиту.

Основні складові об'єктів аудиту:

- 1 документація й управління документацією;
- 2 вимоги законодавчих й інших нормативно-правових актів;
- 3 моніторинг умов праці;
- 4 ризики, пов'язані з виконанням робіт й експлуатацією об'єктів підвищеної небезпеки;
- 5 ступінь відповідності конкретних адміністративних, робочих процедур і робочих діляниць, операцій (виробничих процесів) нормативній документації з охорони праці цілі й завдання в галузі охорони праці;
- 6 зв'язок й інформація між структурними підрозділами і посадовими особами з питань охорони праці;

						ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата			

- 7 плани заходів і програми; відповідальність за дотримання вимог в галузі охорони праці;
- 8 навчання й рівень знань персоналу в галузі охорони праці;
- 9 управління окремими складовими охорони праці (проектування, технологічний процес, виробниче устаткування, експлуатація й ін.);
- 10 готовність до дій в умовах надзвичайних ситуацій;
11. невідповідності й коригувальні (профілактичні) дії;
- 12 статистичні дані;
- 13 аналіз роботи, проведений посадовими особами [13].

3.2 Система управління охорони праці на підприємстві

На вимогу статті 13 Закону України «Про охорону праці» на торговельного центру "ТАВРІЯ-В" розроблено та затверджено Положення про систему управління охороною праці на підприємстві торговельний центр "ТАВРІЯ-В" . На основі цього положення на підприємстві запроваджено наступні принципи функціонування систему управління охороною праці:

- пріоритет життя і здоров'я працівників по відношенню до результатів діяльності торговельного центру "ТАВРІЯ-В";
- притримування принципу «передбачення небажаного випадок і попередження його виникнення»;
- колективне обговорення питань безпеки та гігієни праці і особиста відповідальність кожного працівника за прийнятті рішення та їх наслідки;
- безперервність процесу управління охороною праці;
- прозорість контролю та прийнятих після його проведення управлінських рішень.

Система управління охороною праці торговельного центру "ТАВРІЯ-В" забезпечує виконання наступних завдань:

- проведення оперативно-методичного керівництва роботою з охорони праці та пропаганда позитивного досвіду;

						ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата			

- запровадження взаємодії працюючих та роботодавця, посадових осіб та спеціалістів з питань охорони праці;
- контроль за організацією, проведенням навчання, інструктажів та перевірки знань з охорони праці;
- забезпечення безпечної роботи виробничого устаткування, машин, обладнання, безпечної експлуатації будівель та споруд
- приведення санітарно-гігієнічних умов праці до встановлених нормативів;
- попередження нещасних випадків від уражень електрострумом, пожеж, автомобільного транспорту;
- оформлення та зберігання документів та матеріалів з питань охорони праці.

Роботодавець створює на кожному робочому місці, в усіх структурних підрозділах умови праці відповідно до нормативно-правових актів, а також забезпечує додержання вимог законодавства щодо прав працівників у галузі охорони праці. З цією метою роботодавець забезпечує функціонування системи управління охороною праці.

Відповідно до закону України «Про охорону праці» роботодавець створив на торгівельному центрі "ТАВРІЯ-В"; службу з охорони праці для проведення організації та виконання правових, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних, соціально-економічних і лікувально-профілактичних заходів, направлених на запобігання нещасним випадкам, професійним захворюванням і аваріям у процесі трудової діяльності [2].

На підприємствах чисельність 50 чоловік і більше – служба з охорони праці створюється окремим структурним підрозділом. На підприємствах, де чисельність працівників менше 50 осіб, функції служби з охорони праці можуть виконувати за сумісництвом особи, які мають пройшли навчання, мають спеціальну підготовку. На тих підприємствах, де з кількість працюючих менша 20 осіб функції служби охорони праці можуть виконувати сторонні спеціалісти на договірних засадах, які пройшли навчання та підготовку [20].

Роботодавець в залежності від специфіки виробництва, виду діяльності, кількості працівників, умов праці розробив та затвердив Положення «Про службу

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

охорони праці торговельного центру "ТАВРІЯ-В"», встановив структуру служби охорони праці, її чисельність, основні завдання, функції та права та обов'язки її працівників відповідно до законодавчих документів.

На підприємстві торговельного центру "ТАВРІЯ-В" працює 67 осіб тому роботодавець створив службу охорони праці окремим структурним підрозділом, кількість спеціалістів – одна особа. Служба охорони праці торговельного центру "ТАВРІЯ-В" підпорядковується безпосередньо директору підприємства. Інженер з охорони праці має вищу освіту та стаж роботи за спеціальністю – 25 років. пройшов навчання в Навчально-методичному центрі «Охорона праці» при Держпраці у Хмельницькій області у 2022 році з охорони праці та на групу допуску з електробезпеки. Після проходження ним навчання та перевірки знань отримав посвідчення з охорони праці, та посвідчення з електробезпеки на IV групу допуску. Для проведення роботи з охорони праці йому виділено обладнаний окремий кабінет, який влаштовано відповідно до рекомендацій щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці (рисунок 3.1).

Рисунок 3.1 – Кабінет з охорони праці.

							ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата				

Усі працівники торговельного центру "ТАВРІЯ-В" для забезпечення заходів з охорони праці та дотримання вимог законодавчих та нормативних документів з питань охорони праці отримують робочі інструкції з питань охорони праці

До основних завдань служби з охорони праці належить:

- а) забезпечення ефективної роботи системи управління охороною праці в торговельному центрі "ТАВРІЯ-В" та сприяння покращенню роботи у цьому напрямку кожного структурного підрозділу і кожного працівника, оперативно-методичне керівництво роботою підрозділів з охорони праці;
- б) підготовка комплексних заходів щодо досягнення встановлених нормативів безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, у тому числі розділу «Охорона праці» у колективному договорі;
- в) проведення вступного інструктажу з питань охорони праці;
- г) облік, аналіз нещасних випадків, професійних захворювань і аварій та участь у їх розслідуванні;
- д) визначення необхідної кількості інструкцій з охорони праці, організація їх розробки, облік та забезпечення ними структурних підрозділів;
- е) організація підвищення кваліфікації та перевірки знань посадових осіб з питань охорони праці;
- є) організація паспортизації робочих місць щодо відповідності їх вимогам охорони праці, підготовка статистичних звітів;
- ж) організація ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки (ОПН), декларації безпеки ОПН;
- з) розробка плану локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій (ПЛАС);
- і) проведення консультацій, бесід, лекцій, оформлення стендів, куточків і кабінету з охорони праці;
- к) здійснення контролю за своєчасним проведенням навчання та інструктажів з охорони праці працюючих, медичних оглядів, додержанням працівниками технологічних процесів, правил поводження з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва, використанням засобів колективного та

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

3.3. Аудит внутрішньої нормативної бази документів з охорони праці на підприємстві

Рівень безпеки будь-яких робіт у суспільному виробництві значною мірою залежить від рівня правового забезпечення її питань, тобто від якості та повноти викладення відповідних вимог в законах та інших нормативно-правових актах. Законодавство України про охорону праці – це система взаємозв'язаних нормативно-правових актів, що регулюють відносини у галузі охорони праці [14]. Усі нормативно-правові акти з охорони праці можна знайти в «Державному реєстрі нормативних актів з охорони праці» (рисунок 3.2).

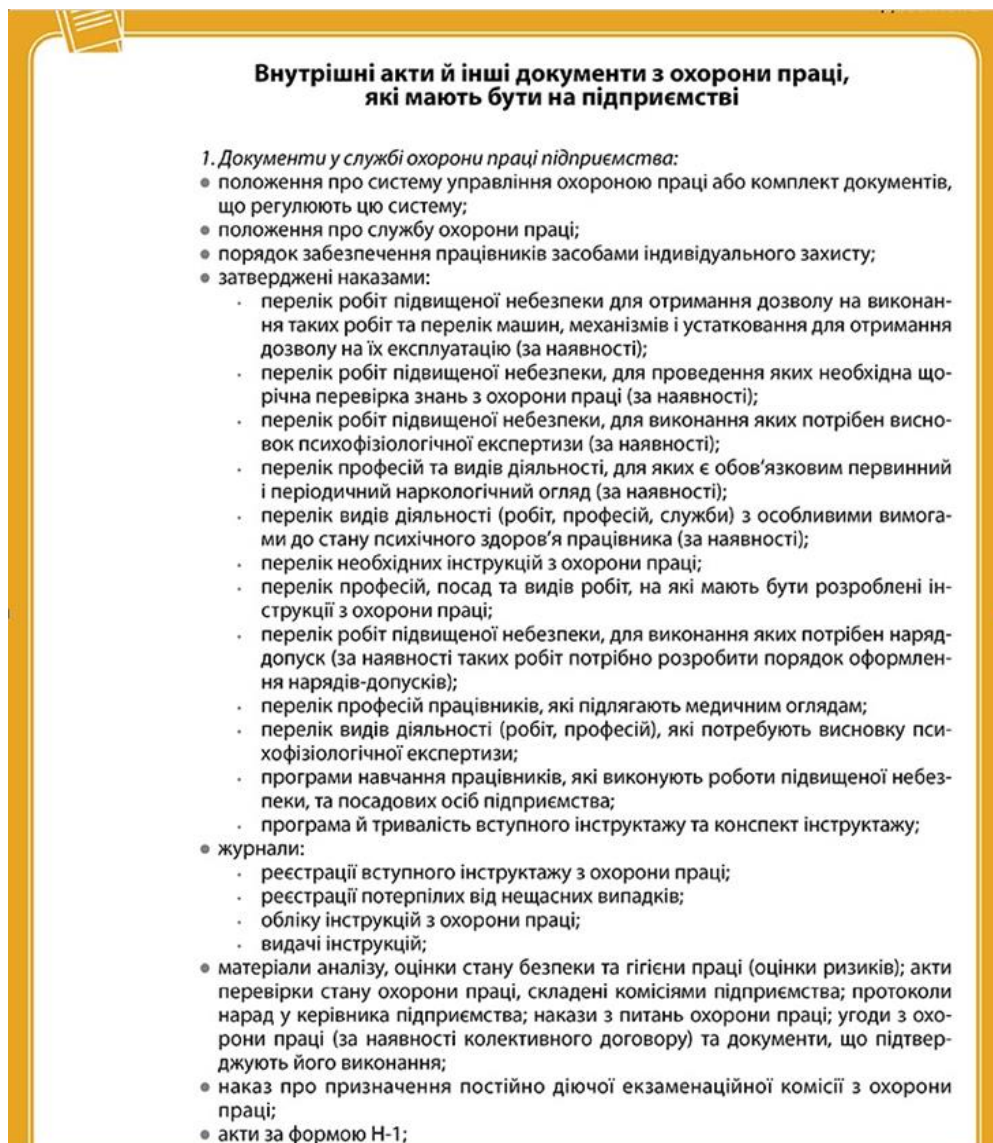

Рисунок 3.2 – Нормативно-правові акти України з охорони праці.

									ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата						

Внутрішня нормативно-правова база з охорони праці підприємства включає в себе усі нормативно-правові акти України з охорони праці відповідно до спеціалізації підприємства, а також нормативно-правові акти які розроблені на підприємстві відповідно до законодавства України (Таблиця 3.1).

Таблиця 3.1 Перелік та наявність розроблених на підприємстві торговельний центр "ТАВРІЯ-В" нормативно-правових документів

№	Вид документу	Відмітка про наявність / актуальність	Забезпечення		
1	2	3	4		
1	Положення про систему управління охороною праці на підприємстві	+/2020р.	100%		
2	Положення про службу охорони праці підприємства	+/2020р.	100%		
3	Положення про навчання, інструктаж і перевірку знань працівників з питань охорони праці підприємства	+/2016р.	100%		
4	Положення про розробку інструкцій з питань охорони праці підприємства	+/2020р.	100%		
5	Положення про медичний огляд працівників підприємства	+/2016р.	100%		
6	Положення про порядок забезпечення працівників спецодягом, спецвзуттям та іншими засобами індивідуального захисту, організація належного їх зберігання	+/2020р.	100%		
7	Інструкції з охорони праці для працюючих за професіями і видами робіт	+/2020р.	80%		
8	Загальнооб'єктні та цехові інструкції про заходи пожежної безпеки	+/2020р.	100%		
9	Інструкція про надання першої долікарської допомоги	+/2020р.	85%		
10	Інструкція вступного інструктажу	+/2020р.	100%		
11	Інструкція первинних інструктажів	+/2020р.	100%		
12	Інструкція для працівників не електротехнічного персоналу	+/2020р.	100%		
13	Інструкція про заходи пожежної безпеки в складських приміщеннях	+/2020р.	100%		
14	Перелік посад працівників підприємства, які зобов'язані проходити попередню і періодичну перевірку знань з охорони праці	+/2020р.	100%		
15	Наказ про порядок забезпечення працівників підприємства спецодягом, спецвзуттям та іншими засобами індивідуального захисту	+/2020р.	100%		
1	2	3	4		
16	Перелік робіт з підвищеною небезпекою	+/2020р.	100%		
17	Правила внутрішнього трудового розпорядку	ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ			
17	Правила внутрішнього трудового розпорядку				
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	Арк.
		пожежну безпеку			
					+/2020р.
					100%

19	Наказ про призначення відповідального за електрогосподарство		
20	Наказ про організацію навчання на 1 групу допуску з електробезпеки	+/2020р.	100%
21	Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів	+/2020р.	100%
22	Журнал реєстрації вступного інструктажу	+/2020р.	100%
23	Журнали реєстрації первинних інструктажів	+/2020р.	100%
24	Журнали реєстрації повторних інструктажів	+/2020р.	100%
25	Журнали обліку видачі інструкцій з охорони праці	+/2020р.	100%
26	Журнал реєстрації потерпілих від нещасних випадків	+/2016р.	100%
27	Журнал реєстрації інструкцій з охорони праці на підприємстві	+/2016р.	100%
28	Журнал обліку професійних захворювань (отруень);	+/2020р.	100%
29	Журнал обліку об'єктів підвищеної небезпеки;	+/2020р.	100%
30	Журнал реєстрації протоколів лабораторних досліджень умов праці.	+/2020р.	100%

Як показує проведена перевірка та аналіз усіх необхідних для роботи торговельного центру "ТАВРІЯ-В" нормативних документів підприємства, їх перелік дуже розширений і включає в себе весь необхідний список нормативно-правових актів з охорони праці. Але не усі документи є актуальними за датами затвердження та не усі працівники забезпеченні ними. Так, інструкціями з охорони праці для працюючих за професіями і видами робіт не забезпеченні парковщики та фасовщики.

Кожного року роботодавець торговельного центру "ТАВРІЯ-В" подає до Головного управління ДСНС у Хмельницькій області Декларацію відповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства з питань пожежної безпеки (Додаток А) відповідно до встановлених вимог [8].

Перевірка підприємства державним органом виконавчої влади з питань пожежної безпеки в 2021 році, щодо виконання вимог законодавства у сфері цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки, виявила незначні порушення, про що склала припис. Згідно з приписом про усунення порушень вимог законодавства у сфері цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки № 21 від 13 грудня 2021 р. було усунуто такі порушення вимог пожежної безпеки, а саме (рис.3.2):

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

**Філія «Хмельницька»
ПП «Таврія-Плюс»**

м. Хмельницький, вул. Зарічанська-11/4
р/р-26002221811 в ВАТ «МТБ» м. Іллічівськ, МФО-328168
Код 35768809 ІПН 319294915438 Свідоцтво №22304960
Тел./факс: (0382) 74-20-70; 74-20-94

Вих. № _____ від «___» _____ 20__ р.

Заступнику начальника управління – начальнику відділу пожежної безпеки УЗНС-ГУ ДСНС України у Хмельницькій області Яцук С.В.

Згідно з приписом про усунення порушень вимог законодавства у сфері цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки № 21 від 13 грудня 2021 р. нами усунути такі порушення вимог пожежної безпеки, а саме:

№ з/п	Найменування порушення	Термін виконання	Відмітка про виконання
м. Хмельницький, вул. Старокостянтинівське шосе, 26			
1.	Приміщення зони приймання і складування товарів відокремити від торговельного залу протипожежними дверима 2-го типу з межею вогнестійкості EI-30	до 06.03.21	виконано
2.	Встановлені протипожежні двері в приміщення електрошитової	до 06.03.21	встановлені
3.	Обслуговуючий персонал забезпечити в повній мірі засобами індивідуального захисту органів дихання	до 06.03.21	забезпечені

Рисунок 3.2 – Усунуті порушення

3.4 Опитування з охорони праці

В ході проведення аудиту з охорони праці підприємства було розроблено анкету для працівників з переліком питань з охорони праці. Анкетні дані з відповідями дають можливість бачити реальну картину по стану з охорони праці на підприємстві. Питання та результати наведені нижче.

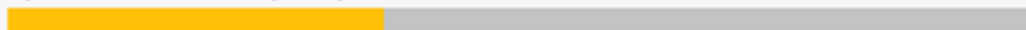
					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Основна загроза здоров'ю та життю для Вас на робочому місці:

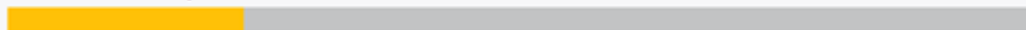
Технічні проблеми виробництва - 40.29%

Організаційні недоліки охорони праці - 36.69%

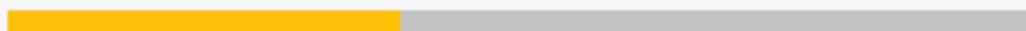

Особистий психофізіологічний стан - 23.02%

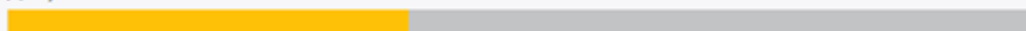

Як Ви оцінюєте умови праці на вашому робочому місці:

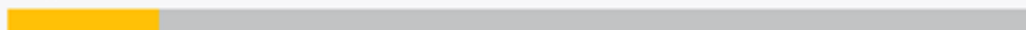
Оптимальні - 38.28%

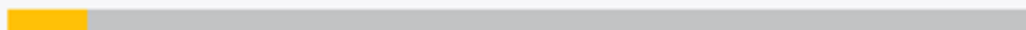
Допустимі - 39.06%

Шкідливі - 14.84%

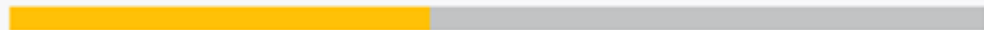

Небезпечні - 7.81%

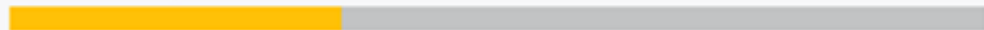

По-вашому, мораторій на перевірки впливає на охорону праці:

Так, впливає негативно - 43%

Ні, не впливає жодним чином - 34%

Важко відповісти - 23%

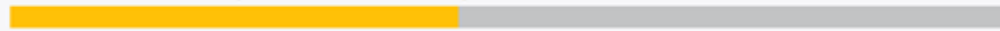
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата

ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ

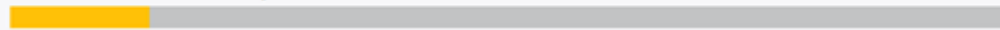
Арк.

Забезпечення засобами захисту (ЗІЗ) на Вашому робочому місці:

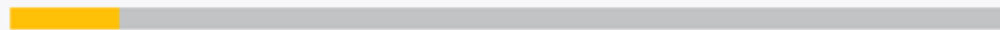
Забезпечений за кошти роботодавця повною мірою - 45%

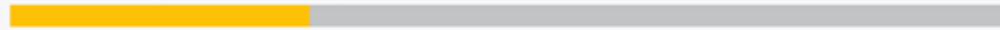
Самостійно себе забезпечую - 14%

Незабезпечений - 11%

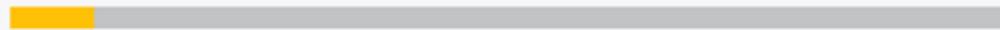

Для виконання роботи мені не потрібні ЗІЗ - 30%

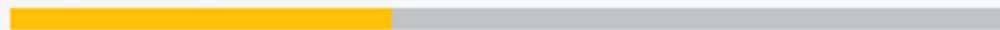

Чи стикалися Ви з приховуванням виробничого травматизму:

Часто - 8.51%

З поодинокими випадками - 38.3%

Усі випадки розслідуються відповідно до вимог законодавства - 53.19%

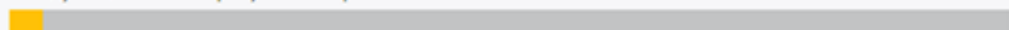

У разі виникнення питань з охорони праці Ви звертаєтеся до:

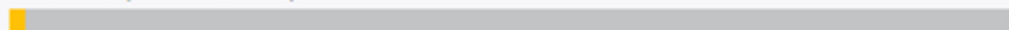
Держпраці та її територіальних органів - 20%

Фонду соціального страхування України - 3.48%

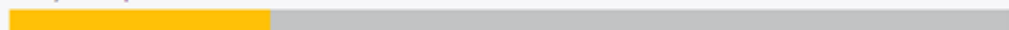
Місцевих державних адміністрацій - 1.74%

Роботодавця або фахівця з охорони праці - 48.7%

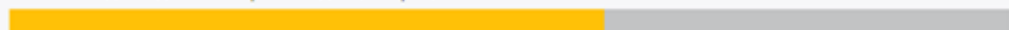

Не було потреби - 26.09%

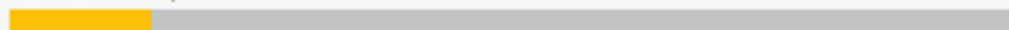

На Вашу думку, що забезпечує належний рівень охорони праці:

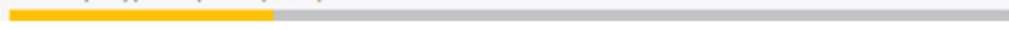
Взаємна відповідальність роботодавця і працівників - 59.43%

Відповідальність роботодавця та заходи, які він вживає - 14.15%

Рівень культури охорони праці працівників - 26.42%

Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата

ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ

Арк.

Аналіз анкетних відповідей свідчить про те, що респонденти вказують, що загрозою виникнення нещасних випадків є технічні (40,29%) та організаційні (36,69% -) аспекти, психофізіологічні на третьому місці (23,02%). 22% опитаних вказали, що працюють в шкідливих чи небезпечних умовах праці – це в основному працівники відділу побутова хімія, електрики, затарщики, водії, парковщики. 79% працівників забезпеченні засобами індивідуального захисту, спецодягом та спецвзуттям. 21% - це новоприйняті на роботу з нестандартним розміром одягу. При виникненні питань з охорони праці респонденти в більшості звертаються до роботодавця чи спеціаліста з охорони праці. Більшість учасників анкетування зазначили, що мораторій на перевірки державними органами впливає негативно на охорону праці.

Крім проведеного анкетного опитування, працівники повідомляли про існуючий стан з охорони праці на підприємстві, а саме про:

- проходження навчання, перевірки знань та інструктажів з охорони праці, пожежної та цивільної безпеки;
- проходження обов'язкових медичних оглядів;
- про вчасне та повне проведення контрольних заходів з питань щодо відповідності умов праці, обладнання, машин, механізмів, сировини та матеріалів вимогам з охорони праці;
- про забезпечення засобами індивідуального захисту;
- про забезпечення інструкціями та іншими нормативними документами з охорони праці;
- про дотримання роботодавцем вимог законодавства з охорони праці та колективного договору та ін.

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

3.6 Аналіз небезпек та шкідливостей при роботі в торвельному центрі "ТАВРІЯ-В"

Технічне оснащення магазину "ТАВРІЯ-В" включає: стелажі фірми «Колумб» (універсальний, хлібний і овочевий); , ларі, прилавки « Combi»; фіскальні реєстратори Datecs FP-320 з КСЕФ; банети, ваги торгові електронні UNS-15; Холодиль-на вітрина «Siena ВСЮ-160» та морозильна вітрина з прямим склом « Јука М 400Р»; інвентар різного призначення (калькулятори,ножі, щипці та лопатки для кондитерських виробів, дошки для нарізання та грошова скринька Posiflex CR-4000); обладнання для надання додаткових послуг (кавоварка ROWENTA ES 320030 та електричний чайник Redmond RK-G 127, касові апарати, платіжні термінали та ін. (рис. 3.1). Відповідно до правил техніки безпеки, до всього є вільний доступ з дотриманням усіх норм. Приміщення внутрі оздоблено матеріалами, дозволеними органами і установами держспоживслужби відповідно до встановленого порядку.

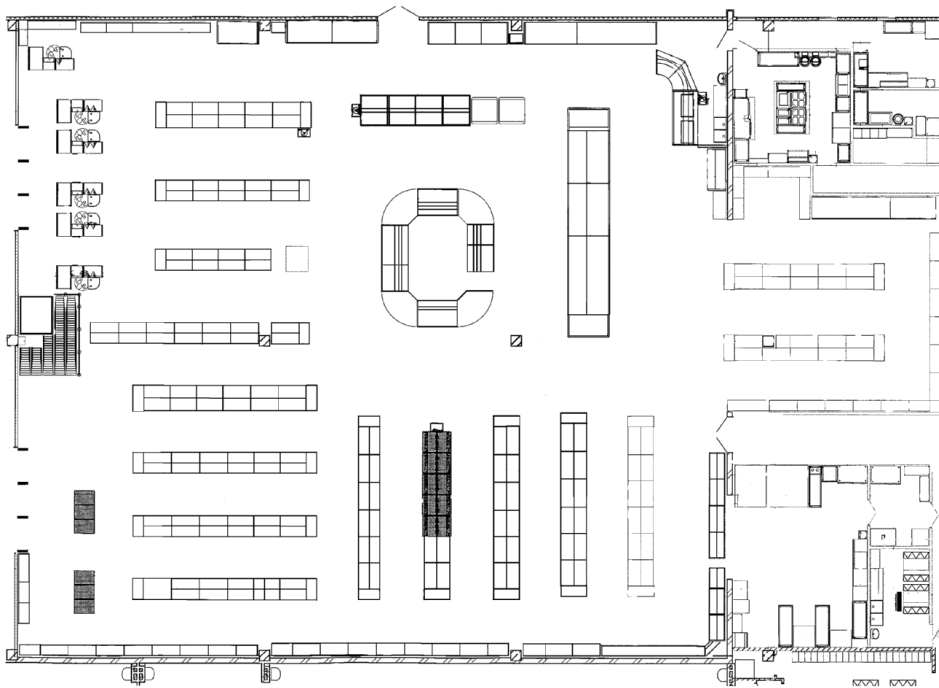

Рисунок 3.1 –Технічне оснащення торвельного центру "ТАВРІЯ-В".

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

3.7 Аудит культури охорони праці

Культура охорони праці розуміється, як найвищий рівень існування системи збереження життя і здоров'я працівників в процесі трудової діяльності [1]. «Культура охорони праці» в торговельному центрі «ТАВРІЯ-В» є практикою, яка включає в себе:

- цінності, уявлення та принципи, які є основою в управлінні системою безпеки праці;

- систему практичних процедур і поведінкових реакцій, які втілюють і підсилюють ці основні принципи.

Рішення проблеми формування в працівників, посадовців та спеціалістів стійкої культури охорони праці на підприємстві реалізуються в тому, що керівники повинні демонструють широкий підхід до управління, поєднуючи формальну роль (коли приймається рішення виділити час на необхідні профілактичні заходи з охорони праці чи розслідування нещасного випадку) з особистою роллю (проведення зустрічей з працівниками для обговорення безпеки і продуктивності, наприклад, в складній фінансовій ситуації). Культура охорони праці орієнтована на турботу як роботодавця, так і працівників у створенні безпечного клімату [2].

В торговельному центрі «ТАВРІЯ-В» активно проводять «Збори з безпеки», що є влучним засобом залучення працівників в усвідомлення і вирішення проблем безпеки. Усі працівники та посадовці одностайно стверджують, що дух партнерства покращує показники клімату безпеки в протилежність політиці примушування.

Основний підхід щодо безпеки підприємства — це не тільки корисно, а й надзвичайно цікаво. Не з-під палки, а за бажанням, по-справжньому формуються стійкі навички безпечної поведінки. Тож засвоєння знань проходить у вигляді вікторин, конкурсів, ділових ігор, тестувань та практичних відпрацювань. Такий підхід до безпеки відрізняється від звичного, сухого та забюрократизованого. Але він визнаний у світі, і ми чуємо від наших працівників позитивні відгуки. Це дуже цінно.

										Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ					

3.8 Оцінювання ризиків на робочих місцях

Оцінювання ризиків на робочих місцях здійснюється з метою встановлення пріоритетів для управління ризиками на підставі визначених небезпек, занесених у реєстр небезпек та оцінювання ризиків .

Загальна оцінка ризику, пов'язаного з конкретно ідентифікованою небезпекою на робочих місцях у структурних підрозділах визначається у балах за формулою [5]:

$$P = I \cdot B \cdot Ч \quad (3.1)$$

де P – ступінь (величина) ризику, пов'язаного з визначеною небезпекою на робочому місці;

I – імовірність виникнення небезпеки; B – важкість наслідків від небезпеки;

$Ч$ – частота виникнення небезпеки.

Рекомендовані шкали для оцінювання ймовірності виникнення небезпеки, важкості наслідків та частоти виникнення небезпеки наведені у таблицях 3.1 – 3.2.

Таблиця 3.1 – Шкала оцінювання ймовірності виникнення небезпеки (I)

Значення I (бал)	Ступінь Імовірності	Опис імовірності виникнення небезпеки
10	Висока	Були випадки у структурному підрозділі (службі)
7	Середня	Були випадки протягом 10 років
4	Низька	Були випадки протягом 10 років
1	Малоймовірна	Практично неможливо (тільки теоретично)

Таблиця 3.2 – Шкала оцінювання важкості наслідків (B)

Значення B (бал)	Категорія Наслідків	Опис важкості наслідків
10	Дуже значні	Груповий нещасний випадок, смерть 2 і більше працівників
7	Значні	Постійна втрата працездатності профзахворювання або смерть 1 працівника
4	Серйозні	Травмування з тимчасовою втратою працездатності
1	Незначні	Перша допомога

Таблиця 3.3 – Шкала оцінювання частоти виникнення небезпеки (Ч)

Значення Ч (бал)	Категорія частоти виникнення	Опис періодичності впливу небезпеки
10	Постійно	Значний час протягом робочого дня
7	Часто	Декілька разів на тиждень
4	Рідко	Декілька разів на місяць
1	Дуже рідко	Один раз у квартал

Розраховані за формулою (3.1) значення ступеня ризику (Р) порівнюють з наведеними у таблиці 3.4 та визначають відповідну категорію рівня ризику.

Таблиця 3.4 – Бальна оцінка категорії рівня ризиків виникнення небезпеки (Р)

Оцінка ризику		Категорія рівня ризику	Можливі дії
Бальна	Якісна		
$512 \leq P$	Дуже Великий	Неприйнятний(Н)	Роботу не можна розпочинати або продовжувати до моменту зменшення ризику до прийняттого рівня
$196 \leq P < 512$	Великий	Неприйнятний(Н)	Роботу не можна виконувати до моменту зменшення ризику до прийняттого рівня. Якщо роботу розпочато і її не можна припинити необхідно використовувати засоби індивідуального захисту та/або додаткові заходи для зниження рівня ризику.
$16 \leq P < 196$	Середній	Прийнятний(П)	Здійснювати контроль за дотриманням існуючих заходів. Розробляти та впроваджувати заходи щодо зменшення рівня ризику.
$1 \leq P < 16$	Низький	Прийнятний(П)	Розробляти додаткові заходи не потрібні. Здійснювати контроль за дотриманням існуючих заходів.

Проведемо оцінку ризиків для тих професій працівників торговельного центру, з якими сталися нещасні випадки.

Оцінка ризику для водія автотранспорту:

Імовірність виникнення небезпеки – низька, $I=4$ бал;

важкість наслідків від небезпеки – серйозні, $B=4$ бали;

частота виникнення небезпеки – рідко $Ч=4$ бали.

									Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ				

Величина ризику, пов'язаного з роботою на автопогрузчику дорівнює:

$$P=4 \times 4 \times 4 = 16 = 64$$

Оцінка величини ризику в 64 бали за Таблицею 3.4 показує, що рівень ризику є середнім та прийнятним. Заходами по зменшенню ризиків є вчасне проведення навчання та інструктажів з охорони праці та постійного контролю за справністю та правильним використанням автопогрузчика.

Оцінка ризику для працівників м'ясного цеху при розділці туші гострими ножами:

Імовірність виникнення небезпеки – середня, $I=7$ бал;

важкість наслідків від небезпеки – серйозні, $B=4$ бали;

частота виникнення небезпеки – рідко $Ч=4$ бали.

Величина ризику, пов'язаного з роботою з гострими ножами в м'ясному цеху дорівнює:

$$P=7 \times 4 \times 4 = 16 = 112$$

Оцінка величини ризику в 112 бали за Таблицею 3.4 показує, що рівень ризику є середнім та прийнятним. Заходами по зменшенню ризиків є вчасне проведення навчання та інструктажів з охорони праці та постійного контролю за психофізіологічним станом здоров'я працівників.

					<i>ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ</i>	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

4. УДОСКОНАЛЕННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ ТОРГІВЕЛЬНОГО ЦЕНТРУ «ТАВРІЯ В»

4.1 Розрахунок та проектування штучної системи освітлення торговельного залу

Освітлення торгових приміщень – один з ключових компонентів у формуванні сприятливого образу магазину. Правильно організований світ вигідно концентрує увагу на вітринах, підштовхує клієнтів здійснювати покупки і просто створює приємну атмосферу. Але для цього ще на етапі проектування освітлення торговельного залу повинна враховуватися широка група факторів і нюансів. Що стосується штучного світла, то його створюють за допомогою електричних (переважно) світильників. Згідно із загальними правилами, розрядні джерела такого типу повинні підбиратися з урахуванням комфортності для очей, енергоефективності та функціональності. Бажано, щоб штучне освітлення в торгових залах також було розділеним з точки зору функціональності.

Помилково вважається, що основне світло повинен створювати певний фон підсвічування, вже в рамках якого організовується спрямоване освітлення. Але ж прилади з такою функцією повинні виконувати відразу кілька завдань, забезпечувати комфортні умови для перебування в приміщенні співробітників з відвідувачами і виділяти конкретні зони з викладками товарів або вітринами.

В основному загальне освітлення організується за рахунок стельових приладів, розподілених по всій площі. Саме різні конфігурації та розміщення світильників дають можливість створювати необхідні функціональні і декоративні акценти. Інша справа, що спрямованість і точкове підсвічування для загального освітлення торговельного залу є другорядним завданням.

Важливо врахувати, що в рамках одного залу можуть перебувати зони з різним призначенням, тому можлива і настінна установка в окремих точках. Наприклад, касові термінали можуть освітлюватися і регульованими приладами на спеціальних

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

стійках. Часто використовуються і підвісні пристрої, які можна налаштувати по висоті для зручного користування.

Експозиційне освітлення - спрямоване світло, без якого не обходяться сучасні універмаги, супермаркети та торговельні центри. Суть даного різновиду освітлення полягає у точковому виділенні конкретної ділянки чи предмета для звернення уваги. Реалізується це завдання різними способами. Якщо ставка робиться на максимальній оптимізації розмірів світильників, то організовується світлодіодне освітлення. У торговельних залах часто використовують вбудовані компактні прилади на діодних кристалах, які зовні майже не видно, однак за потужністю випромінювання вони не поступаються стандартним галогенним і люмінесцентним лампам. А масивні корпуси підвісних прожекторів виконують функцію точкової підсвічування, і виступають елементом дизайнерського оформлення залу.

Окремо варто поговорити і про місця розміщення приладів, що випромінюють експозиційне світло. Раніше говорилося про стельові варіанти установки, але також допускається і навіть вітається нижнє (підігрів) та настінне освітлення такого типу. Різноманітність спрямованості подачі світла і контрастність, сприяють привабливості викладки з товаром. Разом з цим, перенасичувати світильниками приміщення теж не варто, так як високий контраст з яскравими потоками фотонів може призвести до втомлювності відвідувачів. Альтернативним рішенням стане м'яке і делікатне освітлення в торговельного залу, влаштоване на стелажах і полицях. В даному випадку мова йде про зовсім мініатюрні прилади з невеликою площею охоплення, але з вираженими світловими акцентами.

Отримати максимально вигідне підсвічування без урахування специфіки реалізованої продукції неможливо, тому в кожному випадку робляться індивідуальні акценти. При проектуванні систем освітлення торговельних приміщень необхідно вважати на наступні рекомендації :

Продуктові магазини. Важливо тримати баланс між подачею спрямованого і загального світла окремих зон магазину, витримувати рівномірність. Акцент треба робити на рівних заливах світла.

										Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата						

ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ

Магазини непродуктових товарів, побутової хімії, електроніки і побутової техніки. Металеві корпуси електричних машин вигідно поєднуються з холодним освітленням, а для брендів краще робити наголос на акцентовані потоки. У відділах з електронікою часто використовують закарнизну кольорову підсвітку, виділяючи продукцію різних сегментів або цінкових рівнів.

Для штучної системи освітлення використовуються всі традиційні види ламп, але в першу чергу – галогенні, люмінесцентні та енергозберігаючі. Винятком є тільки пристрої з нитками розжарювання через непрактичність, короткого робочого ресурсу та низьких показників потужності. Але такі лампи, зараз, як і раніше вважаються оптимальними з позиції комфортного сприйняття оком, тому повністю відмовлятися від такого варіанту не варто.

В цілому ж основний вибір відбувається між люмінесцентними і галогенними лампами. При проектуванні загального освітлення торговельного залу, вирішують, що світильники першої групи будуть найкращим рішенням за ціною та експлуатаційними характеристиками. Галогенні і модернові металогалогенні світильники частіше використовують при акцентованому підсвічуванні. Тобто доцільно організовувати комбіновані системи освітлення.

Далі беруться до уваги робочі якості ламп, головною з них буде яскравість. Поєднання акцентованого та загального освітлення в комплексі повинно забезпечити достатній рівень насиченості світла, що не перевищує 3200 люксів. Це значення стосується лише великих площ понад 2 тис. м². У ділянках проходів яскравість повинна становити 200-250 люкс, а перед вітринами і в місцях акцентованого підсвічування – від 400 до 1000 люкс. Що стосується теплоти світла, то це залежить від спрямованості самого магазину, оскільки це теплота кольорів і вона виступає стилістичним акцентом. Але для комфортного сприйняття оком оптимальний діапазон варіюється від 2700 до 3200 К.

В ході розробки проекту проводиться детальний аналіз за кількома параметрами організації системи освітлення у відповідності з вимогами ДБН В.2.5-28:2018 «Природне і штучне освітлення». Зокрема, визначається схема розташування

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Індекс приміщення визначаємо за формулою [12]:

$$i = \frac{A \cdot B}{(A + B) \cdot H_p} \quad (4.2)$$

де A, B – відповідно довжина та ширина торгівельного залу;

H_p – висота світильника над робочою поверхнею.

$$H_p = H - h_{зв} - h_p \quad (4.3)$$

де $h_{зв}$ – висота звисання світильника

h_p – висота робочої поверхні

H – висота приміщення.

$$H_p = 5 - 0,8 - 1,2 = 3$$

$$i = \frac{33 \cdot 30}{(33 + 30) \cdot 3} = 5,2$$

Підставляємо значення та проводимо розрахунки:

$$F = \frac{300 \cdot 1100 \cdot 1,3 \cdot 1,15}{0,763} = 856712$$

Після того як вираховано яку кількість світлового потоку взагалом нам потрібно вирахувати кількість ламп або світильників. Обираємо кількість ламп в світильник або кількість світильників з вмонтованими світлодіодами.

Для підбору можна використовувати формулу [12].

$$N = F / F_{л} \quad (4.4)$$

N – кількість ламп або кількість світильників в з вмонтованими світлодіодами.

F – потрібна кількість світлового потоку, яка була розрахована вище.

$F_{л}$ – світловий потік одного світильника з вмонтованими світлодіодами .

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

В розрахунку беремо середнє значення світлового потоку усїх представлених свїтильникїв

$$N=856712/3661= 234$$

Розрахунки вказують на те, що 234 свїтильники необхідно для освїтлення робочих поверхонь, щоб забезпечити значення освїтленостї за нормами.

Але керївництво торгївельного центру вважає, що система освїтлення ще повинна надати покупцю гарний настрїй та забезпечити зорову їнформацію про продукт торгївлї

Тому було обрано програму ALPFA LED PROFESSIONAL для розрахункїв кїлькостї свїтильникїв. Вїдомїсть розрахункїв наведена нище.

Номер свїтильника №	Шт.	Позначення
1	3	ALP LINE 1200 48W 840 120deg
2	8	ALP LINE 3400 140W 840 120deg
3	7	ALP TRACK 28W 830 60deg
4	29	ALP TRACK 28W 840 36deg
5	316	ALP TRACK 28W 840 60deg
6	1	ALP TRACK 28W BREAD 36deg
7	15	ALP TRACK 28W BREAD 60deg
8	2	ALP TRACK 28W CHEESE 60deg
9	4	ALP TRACK 28W FISH 60deg
10	20	ALP TRACK 28W FRUIT 60deg
11	4	ALP TRACK 28W MEAT 60deg

ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ

Арк.

Вип	Арк.	№ докум.	Пїдпис	Дата

Вип	Арк.	№ докум.	Пїдпис	Дата

Схема візуалізації торгівельного залу та схема розміщення світильників показують умови та якість освітлення. (Рисунки 4.4, 4.5).

Рисунок 4.4 – Схема візуалізації торгівельного залу

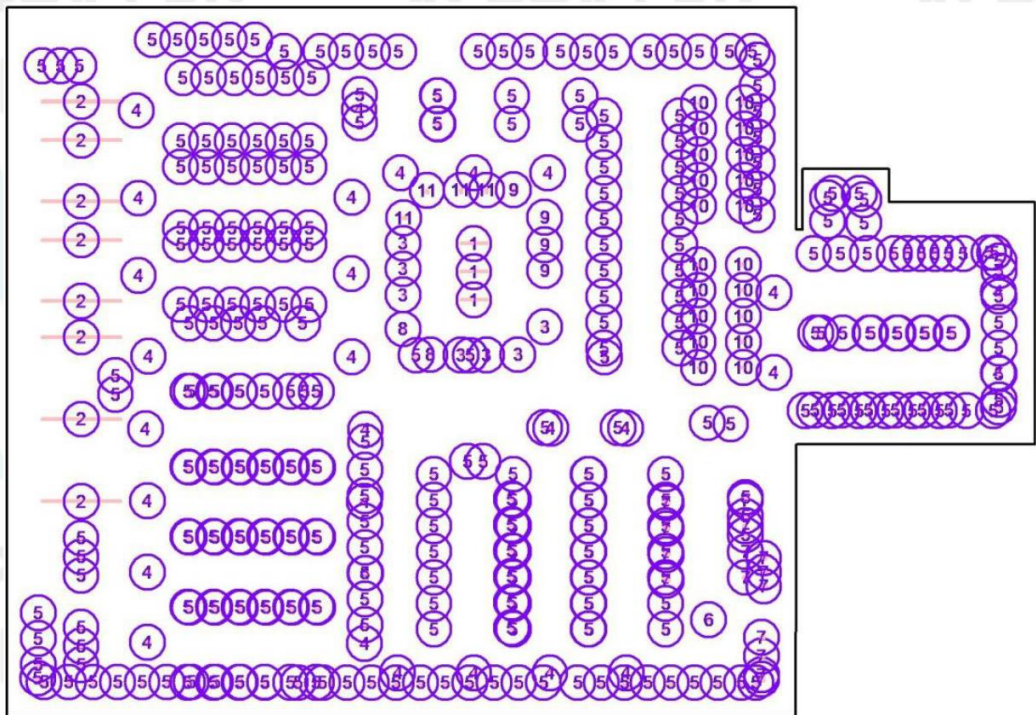

Рисунок 4.5 – Схема розміщення світильників в торгівельному залі.

						ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата			

За проведеними розрахунками програмою ALPFA LED PROFESSIONAL, в торговельному приміщенні розміщено 409 світлодіодних світильників.

4.2 Стратегії запропонованих до використання в торговельному центрі «ТАВРІЯ-В» програм покращення системи охорони праці Near Miss та «Нульовий травматизм»

Для запобігання випадкам травматизму та надзвичайним ситуаціям в торговельному центрі «ТАВРІЯ-В» пропонується впровадження та використання системи Near Miss. Особливістю системи Near Miss є не просто визначення певної кількості потенційних небезпек, а й їх ранжування за рівнем ризику, причинами, категоріями[15].

Програма Near Miss дозволяє значно підвищити рівень безпеки праці не лише завдяки попередженню очевидних небезпек, але й через виявлення так званих «сірих зон». До таких відносять ризики, які виникають через недостатні знання, нестачу сну, з медичних чи психологічних причин. Дбаючи про максимальну безпеку своїх співробітників, торговельний центр «ТАВРІЯ-В» зможе використовувати програму Near Miss для ретельного виявлення та ефективного усунення найширшого спектру небезпек.

Суть програми полягає в тому, що працівники оперативно інформують керівництво про технічні несправності, чим запобігають нещасним випадкам.

Як працює Near Miss? Якщо хтось із працівників помічає травмонебезпечну ситуацію, небезпечну поведінку чи обладнання, що несе загрози для людини або процесів, одразу інформує через електронну систему відповідні служби (рис.4.1)

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО NEAR MISS

ДАТА ПОДІЇ — Дата, коли виявлений потенційно небезпечний випадок (умови, ситуація, дія)

ПІБ ЗАЯВНИКА (ІНІЦІАТОРА) — Якщо Ви помітили NM, своє ім'я (заявник). Якщо інша особа, - імена своє та тієї особи (ініціатора)

ПІДРОЗДІЛ ІНІЦІАТОРА — Підрозділ, де працює особа, що помітила NM

МІСЦЕ, ДЕ ВІЯВЛЕНО NEAR MISS — Підрозділ, де виявлено NM. Укажіть якомога більше для точної ідентифікації

ОПИС NEAR MISS — Опис випадку, умови, ситуації, дій, які можуть призвести до травми, шкоди для здоров'я. Наприклад, пошкоджене обладнання, недоліки конструкції, нечітке маркування, порушення правил охорони праці, важкі умови праці, неможливість виконати робоче завдання безпечно. Якщо Ви вже усунули причини NM, звітуйте про це

Відмітьте позначкою який рівень ризику настання травми (Високий, Середній, Низький)? Користуйтеся розрахунком $Ризик = Вірогідність \times Наслідок$ (матриця зліва)

ВІРОГІДНІСТЬ	3	6	9
	2	4	6
	1	2	3
	НАСЛІДОК		

НАСЛІДОК (Н)

3 Тяжкий (смерть, важкі травми, тривалі захворювання)

2 Середній (травми середньої важкості, нетривалі захв.)

1 Легкий (забиття, порізи, легкі травми)

ВІРОГІДНІСТЬ (В)

3 Висока скоріш за все відбудеться

2 Середня іноді може статися

1 Низька рідко відбувається

ВІДМІТЬТЕ РІВЕНЬ РИЗИКУ

$P = V \times N$

6-9 **ВИСОКИЙ**

3-4 **СЕРЕДНІЙ**

1-2 **НИЗЬКИЙ**

Рисунок 4.3 – Схема дії програми Near Miss на підприємстві

У сучасному суспільстві буває складно знайти спільну мову з людьми, працювати в одному колективі та сформуванню усвідомлення ролі безпеки праці у збереженні здоров'я та успішній професійній діяльності.

Завдяки системі Near Miss вдається досягти високого рівня безпеки та залученості працівників та ефективніше розподіляти кошти на засоби захисту.

Стратегія Vision Zero, або «Нульовий травматизм» розроблена Міжнародною асоціацією соціального забезпечення та демонструє якісно новий підхід до організації праці, зокрема щодо профілактики виробничого травматизму і професійних захворювань, який об'єднує три напрями (Рисунок 4.4):

- безпеку;
- гігієну;
- ергономіку.

організації.

6. Забезпечувати безпеку і гігієну на робочих місцях, під час роботи з обладнанням.

7. Підвищувати кваліфікацію – розвивати професійні навички.

8. Інвестувати в кадри – мотивувати за допомогою участі [15].

4.3 Контроль психо-фізіологічного стану працівників торговельного центру «Тавря-В»

Для попередження нещасних випадків, пов'язаних з незадовільним самопочуттям потерпілих пропонується проведення контролю психо-фізіологічного стану працівників торговельного центру «Тавря-В» за допомогою програмно-апаратного комплексу для телемедицини IDIS2GO з монітором. (Рисунок 4.5)

Рисунок 4.5 – Програмно-апаратний комплекс «Телемедик»

Програма та апаратура проводять ідентифікацію співробітника, вимірювання

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

артеріального тиску, вимірювання серцевого ритму, вимірювання температури тіла, визначення концентрації уваги, відеофіксація психомоторного стану, визначення парів алкоголю в повітрі, що видихає співробітник, формування звіту про проведені дослідження в базу підприємства.

Склад програмно-апаратного комплексу «Телемедик» :

1. Монітор цифровим інтерфейсом:

- Електрокардіографічне дослідження (12 каналів);
- Неінвазійне вимірювання артеріального тиску;
- Неінвазійне вимірювання насиченості крові киснем.
- Неінвазійне вимірювання частоти пульсу (пульсоксиметр);
- Фотозйомка та аудіозапис.
- Передача даних.
- Обмін даними та результатами обстеження за допомогою веб-платформи.

2. Безконтактний інфрачервоний термометр.

3. Спірометр з цифровим інтерфейсом

Використання запропонованого програмно-апаратного комплексу дасть можливість зазделегідь (до початку робочої зміни) виявити відхилення в стані здоров'я працівників, усунути їх від виконання трудових обов'язків, тим самим попередити можливі нещасні випадки, пов'язані з нестабільним психофізіологічним чи хворобливим станом працівника, зменшити поширення інфекційних захворювань (таких , як COVID).

ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ

Арк.

Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

ВИСНОВКИ

Проведення аудиту охорони праці має певні вигоди для суб'єкта господарювання:

- визначення реального стану функціонування системи управління охороною праці або її складової частини;
- попередження зайвих витрат на ліквідацію наслідків аварій та нещасних випадків на виробництві;
- попередження травматизму, нещасних випадків та професійних захворювань на виробництві;
- виявлення небезпек та зниження ризиків від їх впливу;
- попередження уникнення фінансової відповідальності за недотримання законодавства з охорони праці;
- оптимізація та побудова ефективної системи роботи служби охорони праці;
- додатковий контроль та перевірка ефективності роботи служби охорони праці;
- підвищення соціальної довіри, іміджу з боку інвесторів, органів державної влади до суб'єкта господарювання.

В ході аудиту охорони праці в торговельному центрі «ТАВРІЯ-В» було встановлено, в загальному плані стан охорони праці є задовільним. Але в період з 2014 по 2022 роки сталося два нещасних випадки виробничого походження з організаційних та психофізіологічної причини.

Не усі працівники забезпечені спецодягом.

Інструкції з охорони праці повинні поновлюватись не рідше одного разу на 5 років, а для професій або видів робіт з підвищеною небезпекою - не рідше одного разу на 3 роки відповідно до вимог Положення «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Перевірка показала, де-які інструкції є застарілими та потребують поновлення.

Забезпечення приміщення торговельного залу не відповідає новим вимогам з пожежної безпеки – кількість вогнегасників треба збільшити на основі Наказу Міністерства внутрішніх справ України від 28.10.2020 р. № 765 про зміни до Правил експлуатації та типових норм належності вогнегасників, затверджених наказом МВС

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

від 15.01.2018 р. № 25

Анкетування та опитування показало, що 22% опитаних вказали, що працюють в шкідливих чи небезпечних умовах праці – це в основному працівники відділу побутова хімія, електрики, затарщики, водії, парковщики. Більшість учасників анкетування зазначили, що мораторій на перевірки впливає негативно на охорону праці.

На основі проведеного аудиту підприємству торговельному центрі «ТАВРІЯ-В» було запропоновано ряд заходів з покращення умов праці, а саме:

1. В зв'язку з відсутністю природньої системи освітлення в роботі було проведено розрахунки та проектування системи штучного освітлення сучасними економічними світлодіодними світильниками, що забезпечить покращенні зорові умови роботи так і виграшну подачу представленої продукції.
2. Під час аудиту було встановлено, що за новими вимогами відповідно до Наказу Міністерства внутрішніх справ України від 28.10.2020 р. № 765 про зміни до Правил експлуатації та типових норм належності вогнегасників, затверджених наказом МВС від 15.01.2018 р. № 25, кількість вогнегасників не відповідає нормам, їй треба збільшити для своєчасного та термінового реагування та гасіння пожежі.
3. Впровадження на підприємстві програм покращення системи охорони праці Near Miss та «Нульовий травматизм» забезпечать своєчасне реагування на можливі небезпеки та надзвичайні ситуації з одного боку та посилять відповідальність працівників за свою безпеку та безпеку оточуючих і виробничого середовища.
4. Запропоновано використання програмно-апаратного комплексу «Телемедик» дасть можливість на початку робочої зміни виявити відхилення в стані здоров'я працівників, усунути працівників від виконання трудових обов'язків, тим самим попередити можливі нещасні випадки, пов'язані з нестабільним психофізіологічним чи хворобливим станом працівника, зменшити поширення інфекційних захворювань (таких, як COVID)

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Аудит: підручник / наук. ред. Івана Ісаковича Пилипенка; Нац. акад. статистики, обліку та аудиту. – К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2015. – 643 с.
2. Гогіашвілі Г.Г., Карчевські Є.Т., Лапін В.М. – «Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами»; К.—2007.
3. Голінько В.І. Основи охорони праці: підручник / М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. – 2-ге вид. – Д.: НГУ, 2014. – 271 с.
4. ДБН В.2.5-28:2018 Природне і штучне освітлення .
5. ДСТУ ІЕС/ISO 31010:2013 «Керування ризиком. Методи загального оцінювання ризику» .- К.: Держстандарт України, 2013.
6. ДСТУ ISO 19011:2019 «Настанови щодо проведення аудитів систем управління» .- К.: Держстандарт України, 2019.
7. Закон України "Про об'єкти підвищеної небезпеки". Редакція № 1193-VII від 09.04.2014, ВВР, 2014
8. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2007, № 29, ст.389.
9. Запорожець О. І. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець, О. С. Протоєрейський, Г. М. Франчук, І. М. Боровик. – К. : «Центр учбової літератури», 2017. – 264 с.
10. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012р. №5403-VI. введений в дію з 1 липня 2013 року.
11. Міхеєв Ю.В. Цивільний захист : Навчальний посібник / Ю. В. Міхеєв, Н. А. Праховнік, О. В. Землянська. – К. : Основа, 2014. – 235 с.
12. Назаренко Л. А. Світлотехнічні розрахунки: навч. посібник / Л. А. Назаренко, Т. В. Можаровська, В. С. Чернець ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 142 с.
13. Одарченко М. С. Основи охорони праці : підручник / М. С. Одарченко, В. І. Степанов, Я. М. Черненко. – Х. : Ь-Издат, 2017. – 334 с.

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

14. OHSAS 18001: 2007 "Система менеджменту охорони здоров'я та

безпеки персоналу.

15. Сім «золотих правил» в охороні праці// Науково-виробничий журнал Охорона праці. – 2015. - №10. – С. 9-13.

16. Порядок затвердження програм навчання та інструктажів з питань пожежної безпеки, організації та контролю за їх виконанням. Міністерство юстиції України, від 03 лютого 2020 р. за № 108/3439

17. Правила улаштування електроустановок (ПУЕ), Київ, 2017. – 32с.

18. Правила експлуатації та типові норми належності вогнегасників
Затверджені Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 15.01.2018 року № 25

19. Правила пожежної безпеки в Україні. Наказ Міністерства внутрішніх справ України 30.12.2014 № 1417

20. Ткачук К. Н Основи охорони праці : підручник [Ткачук К. Н., Халімовський М. О., Зацарний В. В., Зеркалов Д. В. та ін]. – К. : Основа, 2014. – 474 с.

21. Чирчик С. В. Світлодизайн : навч. посіб. / С. В. Чирчик. — 2-ге вид. — Київ : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2018. — 160 с. : іл. Бібліогр. : с. 153–154. ISBN 978-617-02-0244-4

22. Електронний ресурс <https://biomed.ua/>

ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ

Арк.

Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата

ДОДАТОК А

ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ

Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	Арк.

ДОДАТОК В

					ДРЦВБ 17185.22.01.01 ПЗ	Арк.
Вип	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		